

Tuarascáil ar Mheasúnacht Tionchair Timpeallachta (EIAR)

Feirm Ghaoithe an
Churraigh Ghlais, Co.
Chorcaí

Achoimre Neamhtheicniúil

ACHOIMRE NEAMHTHEICNIÚIL (GAEILGE)

1

Réamhrá

D'ullmhaigh MKO an Tuarascáil ar Mheasúnú Tionchair Timpeallachta (EIAR) seo thar ceann Wingleaf Ltd., mar chuid d'iarratas ar chead pleanála chuig Comhairle Contae Chorcaí (CCC) chun feirm ghaoithe 3 thuirbín agus bonneagar gaolmhar a thógáil ag suíomh inar raibh feirme gaoithe 10 dtuirbín bunaidh atá suite sna bailte fearainn a leanas: Doirín Dún Aodha, An Currach Glas, An Cheapach Bhuí Bheag, agus An Inse Mhór, Co. Chorcaí

Chun críocha an EIAR seo:

- Tagraíonn an 'Forbairt Beartaithe' do iomláine an tionscadail chun críocha an EIAR seo i gcomhréir leis an treoir EIA. Tá cur síos iomlán ar an bhForbairt Beartaithe ar fáil i gCaibidil 4 den EIAR seo, agus is ábhar don iarratas pleanála atá ag gabháil leis faoi Alt S34 den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000, arna leasú.
- Tagraíonn na 'tuirbíní beartaithe' do na 3 thuirbín atá mar chuid den Fhorbairt Beartaithe mar a leagtar amach thuas.
- Tagraíonn an 'Suíomh' don phríomhlíonistear staidéir don EIAR, mar a léirítear san Teorainn Suímh EIAR i nglas, an EIAR mar a thaispeántar i bhFíor 1-1 den EIAR agus a chuimsíonn achar de thart ar 270 heicteár. Áirítear leis seo líonistear casadh comhpháirteanna tuirbín i mbaile fearainn na hInse Móire atá thart ar 2.2km soir ó thuaidh ó bhealach isteach na feirme gaoithe bunaidh.
- Tagraíonn 'Iarratas 2020' don iarratas pleanála roimhe seo maidir le Forbairt Fuinnimh In-athnuaite an Churraigh Ghlais a chuir Wingleaf Ltd. isteach sa bhliain 2020, ina raibh 7 dtuirbín, faoin Tagairt Pleanála 20/350 / ABP-308244-20 / ABP-315656-23.
- Tagraíonn 'Feirm Ghaoithe na Caolchoille' don fheirm ghaoithe 10 dtuirbín bhunaidh, don fhostáisiún 38kV, agus don bhonneagar gaolmhar ag an Suíomh a tógadh faoi PL04.127297 / Tagairt ABP 04.127297.

Beidh an EIAR seo, mar aon le Ráiteas Tionchair Natura(NIS) neamhspleách, ag gabháil leis an iarratas pleanála don Fhorbairt Bheartaithe a chuirfear chuig CCC. Tá an fhaisnéis is gá do CCC chun an Tuarascáil ar Mheasúnú Tionchair Timpeallachta agus an Measúnú Cuí a chur i gcrích mar is gá don iarratas pleanála seo sa EIAR agus sa NIS araon.

Cuireann an EIAR agus an NIS araon san áireamh tionchair chomhcheangailte gach gné aonair den Fhorbairt Bheartaithe.

Ar mhaithe le soiléireacht sa EIAR seo, déanfar measúnú carnach ar gach gné den Fhorbairt Bheartaithe agus i gcomhar le pleananna agus tionscadail eile chun cabhrú leis an údarás inniúil EIA a dhéanamh.

Déantar measúnú ar na tionchair agus na héifeachtaí féideartha a bhaineann leis an bhForbairt Bheartaithe sna caibidlí éagsúla agus tagairt á déanamh do Threoirlínte na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil(EPA) maidir leis an bhFaisnéis atá le Cuimsiú i Ráitis Tionchair Timpeallachta (EPA, 2022), agus, i gcás inar gá, tá bearta maolaithe iomchuí leagtha amach chun aon éifeachtaí suntasacha féideartha a íoslaghdú.

Iarratasóir

Is cuideachta chomhlachaithe de chuid Enerco Energy Ltd. í an t-iarratasóir don Fhorbairt Bheartaithe, Wingleaf Ltd., ar cuideachta Éireannach í atá lonnaithe i gCorcaigh a bhfuil taithí fhairsing aici i

ndearadh, i dtógáil agus in oibriú forbairtí fuinnimh gaoithe ar fud na hÉireann, agus tionscadail á ndéanamh nó á dtógáil faoi láthair i gContaetha Chorcaí, Chiarraí, Luimnigh, an Chláir, na Gaillimhe, Mhaigh Eo agus Dhún na nGall.

Faoi triú ráithe de 2025, bhí os cionn 925 Meigeavata (MW) de chumas giniúna ag cuideachtaí chomhlachaithe Enerco i mbun oibríochta tráchtála nó á dtógáil agus tá c.400MW breise de thionscadail acu i gcéimeanna éagsúla ina bpunann chun cabhrú le spriocanna fuinnimh in-athnuaite na hÉireann a bhaint amach.

Cur Síos Achomair ar an bhForbairt Bheartaithe

Beidh 3 thuirbín gaoithe sa bhForbairt Bheartaithe, bóithre rochtana agus bealach isteach, sloc iasachta agus limistéir bainistíochta móna agus cartadh, bearta feabhsúcháin bithéagsúlachta, leagan crann agus baint fásra, cáblaí faoi thalamh, úsáid leanúnach an fhostáisiúin 38kV atá ann cheana féin ar an Suíomh agus an cháblaíocht faoi thalamh 38kV gaolmhar, compún tógála sealadach agus crann meitéareolaíochta buan. Tá sé beartaithe bonneagar na feirme gaoithe atá ann cheana féin ar an Suíomh a úsáid nuair is féidir. Beidh uasairde barr lanna de 156.5m ag na tuirbíní gaoithe atá beartaithe. Tá cur síos iomlán ar an bhForbairt Bheartaithe mionsonraithe i gCaibidil 4 den EIAR seo.

I ndáil leis seo, tá sé beartaithe an t-iarratas ar chead pleanála a chur faoi bhráid Chomhairle Contae Chorcaí, an t-údarás toilithe.

Seo a leanas cur síos na forbartha don iarratas pleanála reatha mar atá le feiceáil sna fógraí poiblí:

Cuimseofar na nithe seo leanas san bhForbairt Bheartaithe;

- i. 3 thuirbín gaoithe le huasairde barr tuirbín de 156.5 méadar; trastomhas lann rótair de 133 méadar; agus airde moil de 90 méadar, agus na boinn, na limistéir chrua-sheasta agus na limistéir tionóil ghaolmhara;
- ii. Úsáid leanúnach an fhostáisiúin 38kV atá ar an Suíomh cheana féin agus an cháblaíocht faoi thalamh 38kV gaolmhar (tógtha faoi Uimhir Thagartha Chomhairle Contae Chorcaí 00/6590 / Uimhir Thagartha an Choimisiúin Phleanála 04.127297);
- iii. Crann meitéareolaíochta atá 30 méadar ar airde os cionn na talún agus an bunús agus an limistéar cruu-sheasta gaolmhar;
- iv. An cháblaíocht leictreach agus cumarsáide faoi thalamh gaolmhar go léir a nascann na tuirbíní gaoithe agus an crann meitéareolaíochta leis an bhfoistáisiún 38kV atá ann cheana féin ar an Suíomh;
- v. Compún tógála sealadach (lena n-áirítear 2 oifig suímh agus áiseanna foirne, (le hachar urláir comhcheangailte de 60 méadar cearnach));
- vi. Sloc iasachta;
- vii. Bainistiú móna agus cartadh;
- viii. Uasghrádú ar rianta/bóithre suímh atá ann cheana féin, agus soláthar bóithre rochtana suímh nua, acomhail agus limistéir chrua-sheasta;
- ix. Feabhsuithe agus modhnuithe sealadacha ar an acomhal rochtana suímh atá ann cheana féin amach ón R584 chun seachadadh ualaí neamhghnácha a éascú;
- x. Uasghrádú ar an mbóthar rochtana atá ann cheana féin amach ón R584, lena n-áirítear feabhsuithe agus modhnuithe chun limistéar casadh comhpháirteanna tuirbíne a éascú;
- xi. Leagan Crann agus Baint Fásra;
- xii. Bearta Feabhsúcháin Bithéagsúlachta (feabhsú gnáthóige drúchtín ballach, feabhsú gnáthóige portaigh, agus plandáil crainn dhúchasacha leathanduilleacha bruachánach);
- xiii. Draenáil Suímh;
- xiv. Comharthaíocht ar shuíomh na céime oibríochta; agus
- xv. Gach obair fhorbartha suímh ghaolmhar, oibreacha coimhdeacha agus fearas.

Tá an t-iarratas seo ag lorg cead deich mbliana agus saolré oibríochta 35 bliain ó dháta choimisiúnaithe iomlán na dtuirbíní atá beartaithe.

De ghnáth bíonn aschur idir 4 agus 7 MW ag gineadóirí tuirbín gaoithe nua-aimseartha, agus an cumas giniúna ag forbairt i gcónaí de réir mar a bhaineann monaróirí tuirbín feabhsuithe teicneolaíochta amach. Chun críocha an EIAR seo, roghnaíodh samhail tuirbín gaoithe a bhfuil aschur rátáilte 4.8MW aige mar meastar go bhfuil sé seo ionadaíoch ar an ngnáthacmhainn tuirbín atá ar fáil faoi láthair. Dá bhrí sin, bunaithe ar 3 thuirbín gaoithe, meastar go mbeidh aschur comhcheangailte de 14.4MW ag na tuirbíní atá beartaithe. D'fhéadfadh aschur cumhachta a bheith ag an tuirbín iarbhair a fhaightear mar chuid de phróiseas tairisceana iomaíoch atá beagán níos ísle nó níos mó ná an tuirbín 4.8MW a thuairiscítear san EIAR. Beag beann ar aschur cumhachta an tuirbín iarbhair a fhaightear, ní bheidh tionchar ábhartha ar chonclúidí an EIAR.

Riachtanas na Forbartha Beartaithe

Tá dúshlán shuntasacha roimh Éirinn maidir lena hiarrachtaí spriocanna an EU maidir le fuinneamh in-athnuaite a bhaint amach faoi 2030 agus a cuid gealltanais chun aistriú chuig geilleagar ísealcharbóin faoi 2050. Is féidir tuilleadh sonraí a fháil i gCaibidil 2 de an EIAR seo.

Tugann an Fhorbairt Bheartaithe an deis cuid bhreise de Chontae Chorcaí a ghabháil acmhainn fuinnimh in-athnuaite luachmhar. Mura rachadh an Fhorbairt Bheartaithe ar aghaidh, bheadh an deis seo ann a chailleadh, mar aon leis an deis cur le spriocanna an Rialtais agus an EU a bhaint amach maidir le táirgeadh agus tomhaltas leictreachais ó fhoinsí in-athnuaite agus laghdú astaíochtaí gás ceaptha teasa

Buntáistí Eacnamaíocha

Beidh roinnt buntáistí suntasacha fadtéarmacha agus gearrthéarmacha ag baint leis an bhForbairt Bheartaithe don gheilleagar áitiúil, lena n-áirítear cruthú post, íocaíochtaí d'úinéirí talún, íocaíochtaí rátaí tráchtála ó údarais áitiúla agus Scéim Sochair Phobail.

Déanfar íocaíochtaí ráta tráchtála ón bhForbairt Bheartaithe a sholáthar do Chomhairle Contae Chorcaí, gach bliain le linn na céime oibríochtúla, agus atreorófar iad seo chuig soláthar seirbhísí poiblí laistigh de Cho. Chorcaí. Áirítear leis na seirbhísí seo soláthairtí amhail cothabháil bóithre, seirbhísí dóiteáin, cosaint an chomhshaoil, soilsiú sráide, cothabháil cosán srl. mar aon le tionscnaimh tacaíochta pobail agus cultúrtha eile.

Meastar go gcruthóidh an Fhorbairt Bheartaithe thart ar 40 post le linn chéimeanna tógála, oibríochta agus díchoimisiúnaithe na Forbartha Beartaithe. Le linn na tógála, cruthófar fostaíocht bhreise sa réigiún trí sheirbhísí agus ábhair a sholáthar don fhorbairt. Chomh maith leis seo, ginfear ioncam ó fhostaíocht áitiúil ó cheannach seirbhísí áitiúla i.e. taisteal agus lóistín.

Dá ndeonófaí an tiarratas pleanála don Fhorbairt Bheartaithe, bheadh deiseanna suntasacha ar fáil don cheantar áitiúil i bhfoirm Cistí Sochair Phobail. Bunaithe ar an togra reatha, dá rachadh an Fhorbairt Bheartaithe isteach sa Scéim Tacaíochta Fuinnimh In-athnuaite (RESS), mheallfadh an Ciste Sochair Pobail atá beartaithe ranníocaíocht phobail de thart ar €€88,000/bliain don chéad 15 bliana oibríochta, le húsáid ag an bpobal áitiúil thar shaolré na Forbartha Beartaithe. Tá an meastachán seo bunaithe ar théarmaí agus coinníollacha reatha RESS a d'fhéadfadh a bheith faoi réir athraithe amach anseo. Beidh luach an chiste seo i gcomhréir dhíreach leis an bhfuinneamh a tháirgtear ag an Suíomh agus tacóidh sé le tionscadail agus tionscnaimh sa cheantar agus éascóidh sé iad.

Tá tuilleadh sonraí faoi na tograí atá beartaithe maidir le Ciste Sochair Pobail curtha i láthair in Aguisín 2-1 agus i Roinn 4.9 den EIAR seo.

Cuspóir agus Raon Feidhme an EIAR seo

Is é cuspóir an EIAR seo staid reatha an chomhshaoil ar an Suíomh agus i gcomharsanacht an tSuímh a dhóiciméadú agus na héifeachtaí suntasacha a d'fhéadfadh a bheith ag an bhForbairt Bheartaithe ar an gcomhshaoil a chainníochtú. Le tiomsú an doiciméid seo, tugadh aird ar aon réimsí ina bhféadfadh bearta

maolaithe a bheith riachtanach chun an comhshaol máguaird a chosaint ar aon tionchair dhiúltacha a eascróidh as an bhForbairt Bheartaithe. Úsáideann an EIAR seo an modh struchtúir ghrúpáilte chun cur síos a dhéanamh ar an timpeallacht atá ann cheana féin, ar na tionchair fhéideartha a bheadh ag an bhForbairt Bheartaithe uirthi agus ar na bearta maolaithe atá beartaithe. Cuirtear faisnéis chúlra a bhaineann leis an bhForbairt Bheartaithe, an raon feidhme agus an comhairliúchán a rinneadh agus cur síos ar an bhForbairt Bheartaithe i láthair i rannóga ar leith.

Seo a leanas caibidlí an EIAR seo:

- Réamhrá
- Cúlra na Forbartha Beartaithe
- Roghnú Suímh & Roghanna Malartacha Réasúnta
- Cur Síos Achomair ar an bhForbairt Bheartaithe
- Daonra agus Sláinte an Duine
- Bithéagsúlacht
- Éin
- Talamh, Ithir & Geolaíocht
- Hidreolaíocht & Geolaíocht
- Cáilíocht Aeir
- Aeráid
- Torann & Creathadh
- Tírdhreach agus Radharc
- Oidhreacht Seandálaíochta, Ailtireachta & Chultúrtha
- Sócmhainní Ábhartha (lena n-áirítear Trácht agus Iompar, Teileachumarsáid agus Eitlíocht)
- Mór-Thimpistí agus Tubaistí Nádúrtha
- Idirghníomhaíochtaí an Ruda Roimhe Seo
- Sceideal na mBeart Maolaithe & Monatóireachta

Cúlra na Forbartha Beartaithe

Cuirtear faisnéis i láthair i gCaibidil 2 den EIAR faoi bheartas agus spriocanna fuinnimh in-athnuaite agus athraithe aeráide, an comhthéacs pleanála straitéiseach, réigiúnach agus áitiúil don Fhorbairt Bheartaithe, stair phleanála, raon feidhme agus comhairliúchán, chomh maith le leagan amach chineál an phróisis measúnaithe tionchair charnagh a rinneadh.

Tabharfar ‘Feirm Ghaoithe an Churraigh Ghlais’ ar an bhForbairt Bheartaithe agus tá sí á tabhairt chun cinn mar fhreagra ar bheartas áitiúil, réigiúnach, náisiúnta agus Eorpach maidir le haistriú na hÉireann chuig geilleagar ísealcharbóin, cuspóirí beartais athraithe aeráide gaolmhara agus chun spleáchas na hÉireann ar bhreosláí iontaise allmhairithe chun leictreachas a tháirgeadh a laghdú.

Is é an príomhthiománaí atá taobh thiar den Fhorbairt Bheartaithe an gá atá le fuinneamh in-athnuaite breise a sholáthar chun úsáid breosláí iontaise laistigh den earnáil giniúna leictreachais a fhritháireamh. I gcomhthéacs na géarchéime fuinnimh agus aeráide reatha, meastar gur ciallmhar ó thaobh an chomhshaoil de bonneagar feirme gaoithe atá ann cheana a úsáid, i.e. an fostáisiún 38kV atá ann cheana ar an Suíomh agus na bóithre rochtana feirme gaoithe atá ann cheana, seachas ligean don bhonneagar seo a bheith iomrach. Is deis í an Fhorbairt Bheartaithe chun bonneagar feirme gaoithe atá ann cheana a úsáid agus leictreachas glan, in-athnuaite a sholáthar don eangach náisiúnta, rud a chuirfidh le dícharbónú breise a bhaint amach in earnáil giniúna leictreachais na hÉireann.

Níl sé indéanta a thuilleadh aistriú de réir a chéile i dtreo úsáid fuinnimh in-athnuaite na hÉireann a mhéadú. Tá práinn ann anois a chinntiú go dtarlóidh fíorathruithe gan mhoill. Aithnítear forbairt fuinnimh in-athnuaite mar chuid ríthábhachtach de straitéis na hÉireann chun dul i ngleic leis na dúshláin a bhaineann le dul i ngleic leis an athrú aeráide agus soláthar slán fuinnimh a chinntiú. Tá Éire ag brath go mór ar allmhairiú breosláí iontaise chun freastal ar a riachtanais fuinnimh. Sa bhliain 2023, allmhairíodh os cionn 81% de fhuinneamh na hÉireann ó thar lear, níos airde ná meán an Aontais Eorpaigh (AE) de bheagnach 60% (Creat Náisiúnta Slándála Fuinnimh, 2022)¹. Tá an-rioscaí ag baint leis an spleáchas ard seo ar allmhairí fuinnimh agus tá Éire thar a bheith leochaileach faoi láthair i dtéarmaí freastal ar riachtanais fuinnimh amach anseo agus cobhsaíocht praghsanna a chinntiú. Dá bhrí sin, tá sé ríthábhachtach soláthar fuinnimh in-athnuaite dúchasach a leathnú chun slándáil fuinnimh agus cobhsaíocht praghsanna a chinntiú. Cabhróidh soláthar na Forbartha Beartaithe leis an aistriú i dtreo dhícharbónú na hearnála leictreachais agus slándáil fuinnimh in Éirinn a bhaint amach.

Leagann Plean Gníomhaíochta Aeráide 2025 na hÉireann spriocanna uailmhianacha ach riachtanacha síos maidir le fuinneamh in-athnuaite, lena n-áirítear 9GW d’acmhainn gaoithe ar tír—le sciar 80% den leictreachas in-athnuaite le seachadadh faoi 2030. Mar sin féin, dearbhaíonn measúnuithe iomadúla, lena n-áirítear Athbhreithniú Bliantúil na Comhairle Comhairleach um Athrú Aeráide (CCAC) agus réamh-mheastacháin astaíochtaí na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil (EPA), nach bhfuil Éire ar an mbóthar ceart chun na spriocanna seo a bhaint amach. Tá bearnaí suntasacha fós i dtaca le himscaradh fuinnimh in-athnuaite, go háirithe i leathnú acmhainne an ghreille, chomh maith le forbairt fuinnimh gaoithe ar tír mór agus amach ón gcósta, agus bagairt á déanamh ar ghealltanais aeráide náisiúnta agus AE maidir le spleáchas leanúnach ar bhreosláí iontaise.

Má theipeann ar Éirinn spriocanna ceangailteacha an EU a chomhlíonadh, beidh pionóis airgeadais, costais mhéadaithe creidmheasa carbóin, agus spleáchas leanúnach ar allmhairí breosláí iontaise i mbaol – rud a chruthóidh rioscaí tromchúiseacha do shlándáil fuinnimh agus do chobhsaíocht eacnamaíoch. Ina theannta sin, éilíonn leas náisiúnta na hÉireann, mar atá leagtha amach in Alt 143(1) den Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000, arna leasú (an tAcht), leathnú tapa ar fhuinneamh in-athnuaite, rud a fhágann gur ábhar é seo a bhfuil tábhacht straitéiseach eacnamaíoch agus shóisialta leis.

¹ An Roinn Aeráide, Fuinnimh agus Comhshaoil. (2022). Creat Náisiúnta Slándála Fuinnimh (Foilsithe Aibreán 13, 2022; Nuashonraíthe Meitheamh 10, 2025). Rialtas na hÉireann. <https://www.gov.ie/en/department-of-climate-energy-and-the-environment/publications/national-energy-security-framework/>

Tá ról ríthábhachtach ag gach tionscadal fuinnimh in-athnuaite inmhathana i mbaint amach spriocanna aeráide na hÉireann. Ní hamháin go bhfuil sé tairbheach tionscadail fuinnimh in-athnuaite atá pleanáilte go maith agus suite go cuí, amhail an Fhorbairt Bheartaithe, a cheadú — tá sé ríthábhachtach. Mura ndéantar gníomh cinntitheach chun imscaradh fuinnimh in-athnuaite a éascú, tá an baol ann go gcaillfidh Éire gealltanais náisiúnta agus gealltanais EU, go dtabhófar pionóis airgeadais uirthi, agus go mbainfear an bonn de shlándáil fuinnimh.

Polasaí Pleanála Áitiúil

Meastar go bhfuil an Fhorbairt Bheartaithe comhsheasmhach le beartais agus cuspóirí Phlean Forbartha Chontae Chorcaí 2022-2028.

Plean Forbartha Chontae Chorcaí 2022-2028

Tháinig Plean Forbartha Chontae Chorcaí 2022-2028 (CCDP) i bhfeidhm an 6 Meitheamh 2022 agus bhí sé faoi réir Treorach Aireachta de réir alt 31(4)(c) den Acht, arna leasú, ach níor bhain ceanglais na Treorach seo le fuinneamh in-athnuaite agus níl aon tionchar aige ar an bhForbairt Bheartaithe, atá faoi réir an EIAR seo.

Tá cuspóirí maolaithe agus oiriúnaithe don athrú aeráide ionchorpraithe i mbeartais an CCDP. Déantar é seo chun a chinntiú go bhfuil an t-athrú aeráide comhtháite go comhsheasmhach sna téamaí beartais a phléann an CCDP. Leagtar amach i gCaibidil 17 den CCDP beartas an Chontae maidir le hathrú aeráide agus ailínítear é le beartais níos leithne agus aitheantas á thabhairt aige go *'cineann beartas pleanála náisiúnta agus réigiúnach agus beartas náisiúnta agus idirnáisiúnta um athrú aeráide gealltanais um athrú aeráide nach mór do Chomhairle Contae Chorcaí a chomhlíonadh...'*. Maidir le fuinneamh in-athnuaite agus gníomhaíocht ar son na haeráide, aithnítear an gaol idir méadú ar tháirgeadh fuinnimh in-athnuaite agus laghdú ar astaíochtaí gás ceaptha teasa (GCT). Luann **Cuspóir 17-2**:

‘Chun laghdú ar astaíochtaí gás ceaptha teasa, méadú ar tháirgeadh fuinnimh in-athnuaite, méadú ar éifeachtúlacht fuinnimh agus feabhas ar bhithéagsúlacht, tacú leis an aistriú chuig geilleagar ísealcharbóin, iomaíoch, athléimneach ó thaobh aeráide de agus inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil de faoi 2050 trí bheartais an phlean seo a chur i bhfeidhm...’

Maidir le fuinneamh in-athnuaite, leagann Caibidil 13 den CCDP amach comhthéacs beartais straitéis fuinnimh an Chontae. Aithnítear ról Chontae Chorcaí i seachadadh acmhainní fuinnimh in-athnuaite laistigh den CCDP, leis an ráiteas go *“Tá Corcaigh i riocht maith chun a bheith féinleor i bhfuinneamh in-athnuaite agus chun cur le spriocanna fuinnimh náisiúnta a bhaint amach”*. Leagann an CCDP amach roinnt Cuspóirí a bhaineann le fuinneamh in-athnuaite, lena n-áirítear na nithe seo a leanas:

- **Cuspóir ET 13-1 (a): Fuinneamh** - A chinntiú go gcomhlíonann Contae Chorcaí a lánacmhainneacht maidir le cur le soláthar fuinnimh éagsúil agus slán a sheachadadh go hinbhuanaithe agus leas a bhaint as lánacmhainneacht an chontae chun cabhrú le spriocanna fuinnimh in-athnuaite a bhaint amach agus an t-éileamh foriomlán fuinnimh a bhainistiú.
- **Cuspóir ET 13-2 (a): Fuinneamh In-athnuaite** - Tacú le gealltanais fuinnimh in-athnuaite na hÉireann mar atá leagtha amach i mbeartais an Rialtais maidir le Fuinneamh agus Athrú Aeráide trí fhorbairt foinsí fuinnimh in-athnuaite amhail gaoth, gréine, geoiteirmeach, hidreleictreach agus bithfhuinneamh agus stóráil fuinnimh a éascú ag láithreacha oiriúnacha laistigh den chontae i gcás ina léirigh an fhorbairt sin go sásúil nach mbeidh drochthionchar aici ar an timpeallacht máguaird (lena n-áirítear cáilíocht uisce), ar an tírdhreach, ar an mbithéagsúlacht ná ar áiseanna.
- **Cuspóir ET 13-2 (b): Fuinneamh In-athnuaite** - Tacú le tograí fuinnimh in-athnuaite a thugann leas socheacnamaíoch don phobal áitiúil agus iad a éascú. Beidh an Chomhairle i mbun oibre le pobail áitiúla agus le geallsealbhoirí i réimse an fhuinnimh agus spreagfaidh sí forbróirí chun dul i gcomhairle le pobail áitiúla chun a fháil amach conas is féidir leo infheistíocht a dhéanamh i bhforbairt shuntasach fuinnimh in-athnuaite/leas a bhaint aisti.

Plean Gníomhaíochta Aeráide Chomhairle Contae Chorcaí 2024-2029

Leagann Plean Gníomhaíochta Aeráide Chomhairle Contae Chorcaí, 2024-2029 (CAP Chorcaí) amach sampla láidir do fhreagracht na Comhairle a chinntiú go laghdóidh an Contae astaíochtaí carbóin i gcomhréir leis an Acht Aeráide.

“Éilíonn an tAcht um Ghníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Ísealcharbóin (Leasú) 2021, a chuireann fráma ar uaillmhian aeráide atá ceangailteach ó thaobh an dlí de in Éirinn, go laghdóidh Comhairle Contae Chorcaí astaíochtaí gás ceaptha teasa 51% faoi 2030 ón mbonnline meánach 2016/2018 agus go méadóidh siad éifeachtúlacht fuinnimh 50% ón mbonnline 2009.”

Cuspóir 4.3.1.1 agus **Cuspóir 4.8.1.1** de CAP Chorcaí, leagtar amach go soiléir rún na Comhairle astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú laistigh den earnáil leictreachais trí thionscadail bhonneagair fuinnimh in-athnuaite a fhorbairt.

- **Cuspóir 4.3.1.1** - Laghdú 51% ar gháis cheaptha teasa ón mbonnline 2016/2018 mar thoradh ar úsáid leictreachais na comhairle.
- **Cuspóir 4.8.1.1** - Tacú le forbairt bhonneagair fuinnimh in-athnuaite.

Cuspóir 4.8.1.1 atá bunaithe ar **Gníomh 4.8.1.1.2** a fhéachann le *"Bonneagar giniúna, stórála agus dáilte fuinnimh in-athnuaite a chur chun cinn i gcomhréir leis an bPlean Forbartha Contae laistigh den chontae, agus an gá atá le ceanglais chosanta comhshaoil a chur san áireamh ag tús agus le linn tionscadal den sórt sin a chur chun cinn."*

Plean Forbartha Chontae Chorcaí 2022-2028: Straitéis Fuinnimh Gaoithe

Alt 13.6 den CCDP leagtar amach an Straitéis Fuinnimh Gaoithe (WES) don Chontae. Soláthraíonn an WES creat soiléir do chuspóirí agus do mhodheolaíocht na Comhairle chun suíomhanna oiriúnacha a aithint le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe sa chontae. Cuimsíonn an WES roinnt Cuspóirí a léiríonn go soiléir an tacaíocht atá ann do shuíomhanna tionscadal fuinnimh gaoithe laistigh den Chontae:

- **Cuspóir ET 13-4: Fuinneamh Gaoithe** - Chun leibhéil mhéadaithe táirgthe fuinnimh in-athnuaite a éascú i gcomhréir le spriocanna náisiúnta maidir le fuinneamh in-athnuaite agus maolú ar an athrú aeráide mar atá leagtha amach sa Phlean Náisiúnta Fuinnimh agus Aeráide 2021-2030, sa Phlean Gníomhaíochta Aeráide 2021, agus aon nuashonruithe ar na spriocanna seo, agus i gcomhréir le Treoirlínte an Aire maidir le Forbairt Fuinnimh Gaoithe, tacóidh an Chomhairle le forbairt bhreise tionscadal fuinnimh gaoithe ar tír lena n-áirítear uasghrádú, athchumhachtú nó leathnú bhonneagair atá ann cheana féin, ag láithreacha cuí laistigh den chontae i gcomhréir leis an Straitéis Fuinnimh Gaoithe agus na cuspóirí atá mionsonraithe sa chaibidil seo agus cuspóirí eile an phlean seo i ndáil le hathrú aeráide, bithéagsúlacht, tírdhreach, oidhreacht, bainistíocht uisce agus an comhshaoil etc.
- **Cuspóir ET 13-5 (a): Tionscadail Fuinnimh Gaoithe** - tacaí cur chuige atá faoi stiúir phlean i leith fhorbairt fuinnimh gaoithe i gContae Chorcaí trí cheantair le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe a aithint. Is é an aidhm atá leis na ceantair seo a aithint a chinntiú go bhfuil srianta comhshaoil íosta ann, a d'fhéadfaí a thuar roimh an bpróiseas pleanála.
- **Cuspóir ET 13-5 (b): Tionscadail Fuinnimh Gaoithe** - Ba cheart do thionscadail fuinnimh gaoithe ar tír díriú ar cheantair a mheastar a bheith 'Inghlactha i bPrionsabal' agus 'Ceantair atá Oscailte le Breithniú' agus go ginearálta ceantair "nach nDíspreagtar de Ghnáth" a sheachaint chomh maith le láithreáin agus láithreacha íogaireachta éiceolaíocha.
- **Cuspóir ET13-9: Treoirlínte Náisiúnta Fuinnimh Gaoithe** - Ba cheart forbairt fuinnimh gaoithe ar an gcladach a dhearadh agus a fhorbairt i gcomhréir leis na 'Treoirlínte Pleanála d'Fhorbairt Feirmeacha Gaoithe 2006' agus 'Dréacht-Treoirlínte Forbartha Fuinnimh Gaoithe 2019' agus aon nuashonrú ábhartha ar na treoirlínte seo.
- **Cuspóir ET13-10: Forbairt i gcomhréir leis an gCleachtas is Fearr** - A chinntiú go ndéantar forbairtí fuinnimh gaoithe i gContae Chorcaí de réir na gcleachtas tionscail is fearr, agus go ndéantar iad a rannpháirtíocht iomlán ó phobail a bhféadfadh tionchar a bheith ag an

bhforbairt orthu. De réir Chód Cleachtais ‘Dea-Chleachtas maidir le Treoirínte Forbartha Fuinnimh Gaoithe 2016’, ceanglaítear ar oibreoirí forbartha fuinnimh gaoithe nós imeachta gearán éifeachtach a chur i bhfeidhm i ndáil le gach gné de thionscadail forbartha fuinnimh gaoithe, áit ar féidir le baill den phobal aon inní atá acu faoi dheacrachtaí oibríochtúla, lena n-áirítear torann agus núis, a chur faoi bhráid an oibreora forbartha fuinnimh gaoithe.

Tá an Fhorbairt Bheartaithe suite go hiomlán laistigh den limistéar beartais atá ainmnithe mar ‘Oscailte le Breithniú’ (OTC) laistigh de chatagóirí WES.

Tugann an CCDP faoi deara go bhfuil acmhainneacht ag ceantair den Chontae atá ainmnithe mar OTC le haghaidh forbairtí feirmeacha gaoithe. Léiríonn suíomh na Forbartha Beartaithe laistigh de limistéar a mheasann an Chomhairle a bheith thar an gcuntar, mar aon leis an measúnú mionsonraithe a chuirtear ar fáil san EIAR seo, go bhfuil an Fhorbairt Beartaithe suite go hoiriúnach chun fuinneamh gaoithe a fhorbairt agus go bhfuil sí ailínithe le cuspóirí an WES atá corpraithe sa CCDP.

Treoirínte Forbartha Fuinnimh Gaoithe

I mí an Mheithimh 2006, d’fhoilsigh an Roinn Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil (DOEHLG) ag an am na Treoirínte um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe, 2006 (na Treoirínte (DOEHLG, 2006)) faoi Alt 28 den Acht. Cuireadh na cúinsí ábhartha faoi na Treoirínte (DOEHLG, 2006) san áireamh le linn ullmhú an EIAR seo.

Ba é aidhm na dTreoirínte (DOEHLG, 2006) cabhrú le pleanáil chuí tionscadal cumhachta gaoithe in áiteanna cuí ar fud na hÉireann. Leagann na Treoirínte (DOEHLG, 2006) béim chomh maith ar bhreithnithe ginearálta i measúnú gach iarratais phleanála le haghaidh fuinneamh gaoithe. Leagann siad amach comhairle d’údarais phleanála maidir le pleanáil le haghaidh fuinnimh gaoithe tríd an bpróiseas phleanála forbartha agus iarratais ar chead phleanála á gcinneadh. Tá treoirínte iontu chun comhsheasmhacht cur chuige ar fud na tíre a chinntiú maidir le suíomhanna oiriúnacha a shainaithint le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe.

Tá a thréithe agus a ghnéithe sainiúla féin ag gach forbairt fuinnimh gaoithe, agus dá bhrí sin ní féidir sonraíochtaí a scríobh le haghaidh úsáide uilíocha. Ba cheart na Treoirínte (DOEHLG, 2006) a chur i bhfeidhm go praiticiúil agus ní chuirfidh siad ionad na mbeartas náisiúnta fuinnimh, comhshaoil agus phleanála atá ann cheana féin. Cé go bhfuil na Treoirínte (DOEHLG, 2006) fós i bhfeidhm mar na treoirínte ábhartha, tráth an taiscthe, níl lucht déanta cinn (Údarais Phleanála agus an Coimisiún) faoi cheangal ag a bhforálacha, agus breithníonn siad (agus breithníonn siad) caighdeán/riachtanais/sonraíochtaí nuashonraithe agus tionchair agus pleanáil chuí agus forbairt inbhuanaithe na ceantair á measúnú acu.

D’fhoilsigh an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil (DOHPLG) na Dréacht-Treoirínte Athbhreithnithe um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe (na Dréacht-Treoirínte (DOHPLG, 2019)) i mí na Nollag 2019. Tráth scríofa na tuarascála seo, níl na Dréacht-Treoirínte (DOHPLG, 2019) críochnaithe fós agus níor glacadh leo. Is iad na treoirínte ábhartha maidir le fuinneamh gaoithe chun críocha Alt 28 den Acht, arna leasú, na treoirínte a foilsíodh in 2006, na Treoirínte (DOEHLG, 2006). D’ainneoin seo, áfach, mar gheall ar na hamlínte a bhaineann leis an bpróiseas phleanála do thionscadail fuinnimh in-athnuaite, is féidir go gcuirfeadh leagan nuashonraithe de na Dréacht-Treoirínte (DOHPLG, 2019) i gcrích le linn na tréimhse machnaimh don iarratas phleanála reatha don Fhorbairt Bheartaithe. Chun na críche seo, bunaithe ar na sonraí atá ar fáil ó na Dréacht-Treoirínte (DOHPLG, 2019), meastar go mbeidh an Fhorbairt Bheartaithe in ann cloí leis na caighdeán ábhartha maidir le torann agus caochadh scátha. Cé nach bhfuil na treoirínte deiridh foilsithe fós, ba chóir a thabhairt faoi deara gur féidir caochadh scátha agus torann a rialú go hiomlán agus go ndéantar plé orthu tuilleadh i gCaibidil 5 agus i gCaibidil 12, faoi seach. Ina theannta sin, coinníonn an Fhorbairt Bheartaithe ceithre oiread airde an bharr idir thuirbíní agus gabhdóirí íogaire arb é an caighdeán aitheanta faoi láthair é chun críocha taitneamhachta amhairc, mar atá leagtha amach sna Dréacht-Treoirínte (DOHPLG, 2019). Ina theannta sin, rinneadh comhairliúchán cuimsitheach pobail chomh maith (féach **Aguisín 2-1**) atá mar chuid dhílis den iarratas phleanála seo

Stair Phleanála

Rinneadh cuardach pleanála tríd an mbunachar sonraí náisiúnta d'iarrais phleanála agus trí thairseach pleanála ar líne an Choimisiúin Pleanála i mí Lúnasa 2025. Rinneadh é seo chun iarrais phleanála a chuardach a cuireadh isteach le haghaidh pleanála agus a thagann laistigh de theorainn iarrais phleanála na Forbartha Beartaithe.

Rinneadh cuardach pleanála chun forbairtí fuinnimh gaoithe atá ann cheana féin, ceadaithe agus beartaithe a bhunú laistigh de 25km de na tuirbíní beartaithe chun críocha eolas a fháil faoi na héifeachtaí carnacha féideartha. Rinneadh an cuardach ag baint úsáide as tairseach pleanála ábhartha an údaráis áitiúil agus tairseach an Choimisiúin Phleanála i mí Lúnasa 2025 le haghaidh iarrais phleanála ábhartha.

Raon Feidhme agus Comhairliúchán

Roinn 2.8 den EIAR seo, cuirtear sonraí i láthair maidir le Scóip an EIA a rinneadh maidir leis an bhForbairt Bheartaithe. D'ullmhaigh MKO tuarascáil scóipeála, ina raibh sonraí faoin bhForbairt Bheartaithe, agus scaipeadh í i mí Feabhra 2025. D'iarr MKO tuairimí an phearsanra/na gcomhlachtaí ábhartha ina gcáil faoi seach mar chomhairlithe maidir leis an bpróiseas EIAR seo. Chomh maith leis sin, mar chuid den phróiseas mapála srianta nuashonraithe a raibh tionchar aige ar dtús ar an iarratas pleanála roimhe seo, atá mionsonraithe i **Roinn 3.2.5.2.1** de Chaibidil 3 den EIAR seo, rinneadh teagmháil le hoibreachaí teileachumarsáide suas le trí huaire idir Deireadh Fómhair 2024 agus Feabhra 2025 chun láithreach na nasc teileachumarsáide nua a athdhearbhú nó a chinneadh, bíodh siad ag trasnú an tSuímh nó gar dó.

Tá cóipeanna de na freagraí scóipeála uile a fuarthas ó mhí Lúnasa 2025 san áireamh i **Aguisín 2-1** den EIAR seo. Tá moltaí na gcomhairlithe tar éis tionchar a imirt ar raon feidhme na measúnuithe a rinneadh agus ar ábhar an EIAR seo. Breithníodh go hiomlán na freagraí a fuarthas agus rinneadh obair leantach ar shaincheistean a ardaíodh trí theagmháil a dhéanamh leis an bhfreagróir i gcás inar gá soiléiriú a thabhairt agus tugadh aghaidh orthu ar fud an EIAR seo.

Roinn 2.8.3 den EIAR seo sonraí faoi na cruinnithe réamhphleanála a tionóladh sular cuireadh an t-iarratas pleanála isteach. Bhuail baill den fhoireann tionscadail agus an tIarratasóir le hionadaithe ó Chomhairle Contae Chorcaí (CCC) i gcomhréir le hAlt 247 den Acht le linn cruinnithe duine le duine a tionóladh ag Oifig Cheantar Bardasach Chomhairle Contae Chorcaí sa Sciobairín ar an 11 de Mhárta 2025. Chomh maith leis an gcruinniú réamhphleanála seo, bhuail ball den fhoireann tionscadail le hInnealtóirí Ceantair CCC chun an Fhorbairt Bheartaithe agus an bealach seachadta tuirbín atá beartaithe a phlé. D'eisigh CCC nóta chuig an nGníomhaire chomh maith ina raibh tuairimí ó chomhairlithe inmheánacha, lena n-áirítear Oifigeach Éiceolaíochta, Oifigeach Seandálaíochta, Innealtóir Ceantair agus Oifigeach Comhshaoil, maidir leis an bhForbairt Bheartaithe. Tá aghaidh tugtha ar na saincheistean uile a ardaíodh san EIAR.

Measúnú Tionchair Charnach

De réir na Treorach EIA agus na doiciméid treorach gaolmhara, chomh maith le breithniú a dhéanamh ar aon éifeachtaí díreacha, indíreacha, tánaisteacha, trasteorann, gearrthéarmacha, meántéarmacha agus fadtéarmacha, buana agus sealadacha, dearfacha agus diúltacha na Forbartha Beartaithe, gur cheart measúnú ar na tionchair charnacha a d'fhéadfadh teacht chun cinn a áireamh sa chur síos ar na héifeachtaí suntasacha dóchúla.

Chun léargas cuimsitheach a bhailiú ar na tionchair charnacha ar na breithnithe comhshaoil seo agus chun eolas a chur ar fáil don phróiseas EIAR seo atá á dhéanamh ag an údarás toilithe, áirítear measúnú tionchair charnacha i ngach caibidil ábhartha laistigh den EIAR seo i gcás inarb iomchuí. Dá bhrí sin, tá an fhéidearthacht go dtarlóidh tionchair charnacha a eascraíonn as tionscadail eile curtha san áireamh go hiomlán laistigh den EIAR seo.

Rinneadh measúnú ar an tionchar carnach féideartha a bheidh ag an bhForbairt Bheartaithe in éineacht le tionchar féideartha tionscadal eile chun a aithint cén tionchar a bheidh ag an bhForbairt Bheartaithe ar an timpeallacht máguaird nuair a mheastar í i dteannta a chéile le tionscadail atá beartaithe, atá ar feitheamh cinnidh, atá ceadaithe, nó atá ann cheana féin agus úsáidí talún sna limistéir staidéir measúnaithe carnacha atá sainithe. Tá na réimsí staidéir seo leagtha amach i **Roinn 2.9.1.2** den EIAR seo.

Tá trí phríomhaidhm ag baint le measúnú tionchair charnach tionscadal:

- Chun raon agus cineál na dtionscadal atá ann cheana féin agus ceadaithe laistigh de limistéar staidéir tionchair charnacha na Forbartha Beartaithe a bhunú.
- Chun achoimre a dhéanamh ar na tionscadail ábhartha a bhfuil acmhainneacht iontu tionchair charnacha a chruthú.
- Chun na tionscadail a bhfuil an poitéinseal iontu maidir le hidirghníomhaíocht charnach i gcomhthéacs na Forbartha Beartaithe a aithint agus tionscadail nach gcuirfidh go díreach ná go hindíreach le tionchair charnacha a dhibirt. (Nóta: déantar é seo ag saineolaithe inniúla aonair i ndáil lena réimse saineolais.)

Aithníodh tionscadail trí chuardach a dhéanamh ar chlár phleanála ábhartha ar líne. chomh maith le bheith bunaithe ar eolas áitiúil ar an gceantar, go háirithe maidir le tionscadail atá curtha i gcúrsaíocht i measc an phobail ach nach bhfuil curtha isteach sa chóras pleanála foirmiúil fós, agus breithníodh na héifeachtaí tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar EIARanna gaolmhara.

Chun léargas cuimsitheach a bhailiú ar na tionchair charnacha laistigh den limistéar staidéir charnach agus chun eolas a chur ar fáil don phróiseas MTC atá á dhéanamh ag an údarás toilithe, pléann gach caibidlí ábhartha laistigh den MTC seo an fhéidearthacht go mbeidh éifeachtaí carnacha ann i gcás inarb iomchuí agus i gcomhthéacs a limistéir staidéir charnacha atá sainaitheanta. Tá liosta fada tionscadal a breithníodh (i.e. an teorainn staidéir charnach is mó de liosta 25km) ar fud na ndisciplíní uile ina measúnú tionchair charnacha san áireamh i **Aguisín 2-3** den EIAR seo.

Tríd is tríd, tá an Fhorbairt Bheartaithe deartha chun tionchair ar an gcomhshaol a sheachaint agus a mhaolú. Cinnteoidh na bearta maolaithe cuimsitheacha atá leagtha amach san EIAR seo nach mbeidh aon éifeachtaí suntasacha ann le linn chéimeanna tógála, oibríochta ná díchoimisiúnaithe na Forbartha Beartaithe. Leagtar amach sonraí breise maidir leis na héifeachtaí carnacha suntasacha a d'fhéadfadh a bheith ann a eascraíonn agus, i gcás inarb iomchuí, an tsraith shonrach de bhearta maolaithe ábhartha atá beartaithe i ngach ceann de na caibidlí ábhartha den EIAR seo.

Mar fhocal scoir, níltear ag súil go mbeidh aon éifeachtaí díobhálacha suntasacha ar an timpeallacht máguaird mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe, ina haonar nó i gcomhar le tionscadail eile atá ann cheana féin nó atá beartaithe.

Breithniú ar Mhalartacha Réasúnacha

I gCaibidil 3 den EIAR, tugtar isteach na roghanna malartacha réasúnta a ndearna an t-iarratasóir staidéar orthu agus atá ábhartha don Fhorbairt Bheartaithe agus a tréithe sonracha agus tugtar léiriú ar na príomhchúiseanna leis an rogha a roghnaíodh, agus na héifeachtaí comhshaoil á gcur san áireamh. De ghnáth, tagraíonn breithniú ar roghanna malartacha do dhearadh, teicneolaíocht, suíomh, méid agus scála malartach. Breithníodh chomh maith ‘Rogha Mhalartach Gan Aon Rud a Dhéanamh’ i.e., ahoimre ar a bhfuil dóchúil a tharlóidh don chomhshaoil mura gcuirtear an Fhorbairt Bheartaithe i bhfeidhm.

Ionaid Mhalartacha don Suíomh

Bíonn tionchar ag roinnt fachtóirí ar an bpróiseas chun suíomh oiriúnach a aithint d'fhorbairt amhail an Fhorbairt Bheartaithe. Cé go bhfuil luas na gaoithe, fairsinge na talún oiriúnacha nó atá ar fáil, gaireacht don phointe nasctha eangaí, agus beartas pleanála an-tábhachtach, ní mór do thionscadal feirme gaoithe a bheith inmharthana ó thaobh tráchtála de/iomaíoch, nó ní mheallfaidh sé an maoiniú tionscadail is gá chun é a thógáil.

Tá acmhainneacht ag an suíomh le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe, mar bhí forbairt feirme gaoithe roimhe seo (Feirm Ghaoithe na Caolchoille) ag feidhmiú ag an Suíomh agus bhí sé faoi réir iarratais phleanála roimhe seo le haghaidh togra 7 dtuirbín (Iarratas 2020). Chuir an Fhorbairt Bheartaithe roinnt srianta san áireamh le linn an phróisis dearaidh chun scála foriomlán an togra a laghdú ón méid a moladh faoi Iarratas 2020, go dtí an leagan amach 3 thuirbín atá beartaithe. Bhí srianta agus teoraithe ag éascáitheoirí ar an bpróiseas roghnúcháin suímh. Is fachtóirí iad éascáitheoirí a thugann buntáiste do Fhorbairt Bheartaithe, agus is srianta iad srianta a chuireann eolas ar fáil maidir le suíomh agus dearadh tionscadail trí aird a tharraingt ar íogaireachtaí.

Caithfidh roghnú suímh le haghaidh forbairt feirme gaoithe a bheith oiriúnach lena bhreithniú faoi roinnt critéar, amhail:

- **Polasaí Pleanála:** Straitéis Fuinnimh In-athnuaite Phlean Forbartha an Chontae le haghaidh forbairt fuinnimh gaoithe;
- **Íogaireachtaí Comhshaoil:** Lonnaithe lasmuigh de láithreáin Natura 2000 an EU; láithreacha lasmuigh d'ainmniúcháin Náisiúnta; suite lasmuigh de Ghnáthóga Iarscríbhinn I d'Airteagal 17;
- **Nasc Eangaí:** Rochtain ar an eangach leictreachais náisiúnta indéanta laistigh d'achar inmharthana;
- **Gabhdóirí Íogaire:** In ann cloí le srianta riachtanacha ó ghabhdóirí íogaire;
- **Scála an tSuímh:** Limistéar leordhóthanach talún neamhsrionta a d'fhéadfadh freastal ar fhorbairt feirme gaoithe agus ar riachtanais spásála tuirbíní.

Ón athbhreithniú ar na critéir a leagtar amach thuas, meastar gur suíomh oiriúnach é an Suíomh chun forbairt feirme gaoithe den scála atá beartaithe a sholáthar. Tá an Fhorbairt Bheartaithe suite ar shuíomh feirm ghaoithe atá ann cheana féin (Feirm Ghaoithe na Caolchoille) rud a ligeann don Fhorbairt Bheartaithe leas a bhaint as an mbonneagar atá ann cheana féin agus a leagann béim ar oiriúnacht na Forbartha Beartaithe mar is féidir léi úsáid inbhuanaithe a bhaint as an mbonneagar atá ann cheana féin.

Tá an Fhorbairt Bheartaithe suite i bhforaoiseacht bhuaircineach agus níl sí suite laistigh de limistéir faoi chosaint AE ná Náisiúnta ná in aice leo, agus níl aon Ghnáthóga ainmnithe ag an EU mar Iarscríbhinn I inti, dá bhrí sin is limistéar a bhfuil luach íseal éiceolaíochta aige den chuid is mó atá sa Suíomh. Sáraítear na cúltaí riachtanacha ó ghabhdóirí íogaire, mar a leagtar amach thuas.

Teicneolaíochtaí Fuinnimh In-athnuaite Malartacha

Chun an t-aschur leictreachais uasta measta céanna ó fhuinneamh na gréine a bhaint amach agus a bhfuiltear ag súil leis ón bhForbairt Bheartaithe (thart ar 14.4MW), bheadh lorg forbartha níos mó ag teastáil. Is ionann lorg buan na Forbartha Beartaithe agus thart ar 4.7ha, arb ionann é agus thart ar 1.7% den Suíomh. Bheadh lorg coise de thart ar 28.8 ha nó 10.6% den Suíomh iomlán ag teastáil le haghaidh eagar gréine PV den scála is gá chun an t-aschur leictreachais céanna a sholáthar.

Cé gur bunaíodh an cleachtadh scagtha ar thalamh a aithint le haghaidh forbairt gaoithe ar tír; bheadh foinse mhalartach eile chun leictreachas in-athnuaite a ghiniúint ná fuinneamh gaoithe amach ón gcósta.

Tá spéis mhór ag Enerco Energy Ltd i bhfeirmeacha gaoithe amach ón gcósta agus tá suíomhanna féideartha amach ón gcósta iniúchta acu. Mar sin féin, meastar, de bharr moilleanna leis an bpróiseas rialála le haghaidh forbairt amach ón gcósta, go mbeidh gá fós le meascán d'fhorbairt feirmeacha gaoithe ar tír mór agus amach ón gcósta chun na spriocanna uailmhianacha fuinnimh in-athnuaite atá leagtha síos faoin bPlean Gníomhaíochta Aeráide 2025 a bhaint amach, lena n-áirítear díriú ar fhorbairtí fuinnimh gaoithe ar tír mór chun spriocanna fuinnimh in-athnuaite 2025/2030 a bhaint amach. Dá bhrí sin, is feirmeacha gaoithe ar tír is mó atá mar fhócas ag Enerco i gcónaí, agus leanfaidh siad de bheith ag fiosrú forbairt fhéideartha amach ón gcósta i dteannta le suíomhanna oiriúnacha ar tír amhail an Fhorbairt Bheartaithe a sheachadadh.

Is cuideachta chomhlachaithe de chuid Enerco Energy Ltd an tIarratasóir, forbróir faoi úinéireacht Éireannach a bhfuil taithí fhairsing aige i ndearadh, i dtógáil agus in oibriú forbairtí fuinnimh gaoithe ar tír mór ar fud na hÉireann. Tá an tIarratasóir tiomanta do ról lárnach a imirt chun cabhrú leis an Stát a chuspóirí CAP25 a bhaint amach agus ag an am céanna cur lena thaifead cruthaithe maidir le fuinneamh in-athnuaite glan a ghiniúint don ghreille náisiúnta. Dá bhrí sin, ní mheastar gur rogha réasúnta é tionscadal amach ón gcósta faoi láthair.

Uimhreacha agus Múnla Tuirbín Malartacha

Tá sé beartaithe 3 thuirbín 4.8MW a shuiteáil ag an bhForbairt Bheartaithe a mbeidh acmhainn suiteáilte measta de 14.4 MW acu. D'fhéadfaí feirm ghaoithe den chineál sin a bhaint amach ar an Suíomh chomh maith trí úsáid a bhaint as tuirbíní níos lú (mar shampla meaisíní 2.5 MW). Mar sin féin, bheadh gá le breis is 6 thuirbín a shuiteáil chun aschur comhchosúil a bhaint amach. Mar thoradh ar líon níos mó tuirbíní beaga, bheadh lorg coise níos mó ag an bhfeirm ghaoithe laistigh de shuíomh na Feirme Gaoithe atá beartaithe, agus bheadh gá le méid níos mó bonneagair tacaíochta (i.e., bóithre srl.) agus mhéadófaí an fhéidearthacht go dtarlódh tionchair chomhshaoil.

Leagan Amach Tuirbín Malartach agus Dearadh Forbartha

Ón tús, ba phróiseas eolasach agus comhoibríoch é dearadh na Forbartha Beartaithe, ina raibh dearthóirí, forbróirí, innealtóirí, úinéirí talún, speisialtóirí comhshaoil, hidreolaíocha agus geoiteicniúla, seandálaíochta agus comhairleoirí tráchta páirteach. Is é an aidhm an fhéidearthacht go mbeidh éifeachtaí comhshaoil ann a laghdú agus tionscadal á dhearadh atá inmharthana agus inmharthana.

Le linn ullmhú an EIAR seo, rinneadh athbhreithniú agus scagadh ar leagan amach na Forbartha Beartaithe chun torthaí na n-imscrúduithe suímh uile a chur san áireamh agus tá cúiseanna diúltaithe Iarratais 2020 mar bhonn leis, rud a thug an dearadh óna chéad leagan amach tosaigh go dtí an leagan amach atá beartaithe faoi láthair. Chomh maith leis sin, cuireadh san áireamh sa phróiseas deartha moltaí agus tuairimí stairiúla agus reatha na gcomhlachtaí reachtúla agus neamhreachtúla ábhartha, an phobail áitiúil agus an údarais áitiúil mar atá mionsonraithe i gCaibidil 2 den EIAR, agus iarracht á déanamh fós tionscadal inmharthana a chinntiú ar féidir é a thógáil agus a nascadh leis an eangach náisiúnta sa deireadh.

Bonneagar Leictreachais Malartach

Áiríodh san Iarratas 2020 ar an Suíomh an nasc leis an eangach náisiúnta trí fhóstaísiún nua beartaithe agus an rogha cáblaithe faoi thalamh gaolmhar i mbaile fearainn an Churraigh Ghlais, agus ba é acmhainneacht giniúna an leagan amach 7 dtuirbín ba chúis leis an ngá a bhí leis an bhfóstaísiún athbheithnithe. I gcodarsnacht leis sin, roghnaigh an Fhorbairt Bheartaithe an fóstaísiún 38kV atá ann cheana féin ar an láthair agus an cháblaíocht faoi thalamh gaolmhar a úsáid, rud a chuireann srian le suaitheadh comhshaoil agus giniúint dramhaíola ag an Suíomh agus ag an am céanna úsáid an bhonneagair atá ann cheana a uasmhéadú. Trí úsáid a bhaint as an bhfóstaísiún reatha, seachnaítear leis an bhForbairt Bheartaithe an gá le tuilleadh talún, oibreacha sibhialta, agus cur isteach ar ghnáthóga agus lagdaítear go suntasach an tionchar comhshaoil foriomlán a d'fhéadfadh a bheith ar an Suíomh dá bharr. Tá an cumas ag aon rogha eile seachas seo tionchar níos mó a imirt ar an gcomhshaoil agus ní bhaineann sé leas iomlán as bonneagar na feirme gaoithe agus úsáid talún atá ag an Suíomh cheana féin.

Calafóirt Iontrála Malartacha agus Rochtain Láithreáin

I measc na roghanna malartacha a breithníodh maidir le calafóirt iontrála tuirbíní gaoithe isteach in Éirinn don Fhorbairt Bheartaithe tá Calafóirt na Gaillimhe, Calafóirt na Sionainne agus Fhainge agus Calafóirt Bhaile Átha Cliath. Is é Calafóirt na Sionainne agus Fhainge an príomhshaoráid domhainuisce in Inbhear na Sionainne agus freastalaíonn sé ar lastaí mórchóir tirime, mórchóir briste, leachtacha agus lastaí tionscadail. Cuireann Calafóirt na Gaillimhe agus Bhaile Átha Cliath nós imeachta roll-on roll-off ar fáil chomh maith chun allmhairiú tuirbíní gaoithe a éascú. Tá acmhainneacht ag baint leis na trí chalafóirt agus fiú cinn eile sa stát, chun comhpháirteanna tuirbín a allmhairiú. Is é Calafóirt Rinn an Scidigh an príomhphórt iontrála a roghnaíodh mar gheall ar a ghaireacht agus a éascaíocht rochtana ar an bhForbairt Bheartaithe.

Ón gCalafóirt Iontrála roghnaithe, iomprófar na tuirbíní tríd an N22 ó Chalafóirt Rinn an Scidigh tríd an mBaile Ghallda. Ar an mbealach seo, rachadh seachadtaí tuirbíní tríd an mBaile Ghallda feadh Bhóthar Réigiúnach an R585 go dtí an acomhal le Bóthar Réigiúnach an R584 i sráidbhaile na Caolchoille. Ón gCaolchoill, leanfaidh bealach seachadta na dtuirbíní ar aghaidh ar an R584 go Béal Átha Leice, áit a dtarlaíonn ainliú aisiompaithe ag droichead Bhéal Átha Leice. Nuair a bheidh an t-inliú críochnaithe, rachaidh na tuirbíní soir ó thuaidh ar ais feadh an R584, tríd an gCaolchoill i dtreo Bhéal Átha an Ghaorthaidh. Ansin, rachaidh na tuirbíní thar bhealach isteach an tSuímh, ag casadh níos faide feadh an R584 i mbaile fearainn na hInse Móire, sula dtaistealóidh siad ar ais ó dheas feadh an bhóthair chéanna agus rochtain a fháil ar an Suíomh ón tuaisceart tríd an mbealach isteach bunaidh ón bhfeirm ghaoithe. Tá sé cruthaithe go bhfuil an bealach seo oiriúnach chun comhpháirteanna tuirbín a iompar, agus léiríonn an anailís iompair nach mbeidh gá ach le hoibreacha beaga cóiríochta chun freastal ar sheachadadh na dtuirbíní atá beartaithe. Úsáidfídh an bealach iompair tuirbín na bóithre náisiúnta agus na bóithre atá ar fáil chun a chinntiú go mbeidh an cumas ag an ngréasán bóithre ualaí móra a bhainistiú.

Ní úsáidfídh an trácht tógála ach bealaí iompair ainmnithe. Rogha eile seachas seo ná rochtain níos díri a cheadú ar an Suíomh trí bhealaí éagsúla a úsáid; áfach, is dóichí go mbeadh tionchar breise tráchta agus bóthair mar thoradh air seo.

Is oibríocht speisialaithe í seachadadh comhpháirteanna tuirbín lena n-áirítear lanna, codanna túir agus nacelles mar gheall ar na hualaí rómhóra atá i gceist, mar a shonraítear i Roinn 15.1 den EIAR seo. Agus bealaí iompair tuirbíní á mbreithniú, breithníodh modhanna malartacha iompair, chomh maith le pointí rochtana malartacha, chomh maith. Nó, ag brath ar riachtanais mhonaróir an tuirbín, féadfar oiriúntóir lanna nó iompróir lanna a úsáid chomh maith, más cuí, chun tuirbíní a sheachadadh chuig an bhForbairt Bheartaithe.

Bearta Maolaithe Malartacha

Is gné rithabhachtach d'éabhlóid na Forbartha Beartaithe tríd an bpróiseas roghnúcháin agus dearaidh é maolú trí sheachaint. Cuireann seachaint na gceantar is íogaire ó thaobh na héiceolaíochta de ar an

Suíomh teorainn leis an bhféidearthacht go mbeidh éifeachtaí comhshaoil ann. Mar a luadh thuas, tá sé mar aidhm ag leagan amach an láithreáin úsáid a bhaint as bonneagar atá ann cheana féin ar an láthair agus as an nasc eangach atá ann cheana féin, rud a chabhraíonn le haon limistéir atá íogair ó thaobh an chomhshaoil de a sheachaint. Aon fhoraoiseacht a leagfar laistigh de limistéar an tSuímh, cuirfear í ina háit lasmuigh den Suíomh, gan aon ghlanchaillteanas. Is é an rogha eile seachas an cur chuige seo ná dul i bhfeidhm ar na limistéir atá íogair ó thaobh an chomhshaoil de ar an Suíomh agus glacadh leis na héifeachtaí comhshaoil agus an riosca a bhaineann leis seo.

Cuirfidh na bearta dea-chleachtais dearaidh agus maolaithe atá leagtha amach san EIAR seo le haon rioscaí a laghdú agus tá siad deartha chun an cosán idir an Suíomh agus aon ghabhdóirí comhshaoil a shainaithnítear a bhriseadh. Is é an rogha eile gan na bearta seo a mholadh nó bearta a mholadh nach dea-chleachtas agus nach bhfuil éifeachtach agus níl ceachtar den dá rogha seo inbhuanaithe.

Cur Síos Achomair ar an bhForbairt Bheartaithe

Déantar cur síos i gCaibidil 4 den EIAR ar an bhForbairt Bheartaithe agus ar a cuid comhpháirteanna uile. Seolfar iarratas pleanála na Forbairt Bheartaithe isteach chuig Comhairle Contae Chorcaí. Tá modheolaíochtaí tógála do phríomhchodanna bonneagair na Forbartha Bheartaithe san áireamh i gCaibidil 4 (nó sna hagusiní gaolmhara) den EIAR chomh maith. Tá cur síos ar an bhforbairt don iarratas pleanála reatha mar a fheictear sna fógraí poiblí san áireamh i Cuid 1 thuas.

Tá leagan amach na Forbartha Bheartaithe deartha chun tionchair chomhshaoil a d'fhéadfadh a bheith ann a íoslaghdú, agus chun aird a thabhairt ar na cúiseanna diúltaithe atá leagtha amach ón Iarratas 2020.

Léirítear leagan amach na Forbartha Bheartaithe i bhFíor 4-1. Tá líniochtaí mionsonraithe de leagan amach suímh na Forbartha Bheartaithe san áireamh in Aguisín 4-1 a ghabhann leis an EIAR seo. Tá comhordanáidí Tagartha Eangaí na suíomhanna na tuirbíní beartaithe liostaithe i dTábla 4-1 thíos.

Tábla 4-1 Suíomhanna tuirbíní beartaithe agus barr leibhéal na mBonn

Tuirbín	ITM X	ITM Y	Barr Leibhéal na mBonn (méadar OD)
1	509077	563204	325
2	509002	562644	291
3	509016	561949	268

Beidh airde barr foriomlán de 156.5 méadar ag an tsamhail tuirbín a shuiteáilfear ar an Suíomh, trastomhas rótar lanna de 133 méadar agus airde moil de 90 méadar. Tá tuirbíní gaoithe nua-aimseartha ó na príomh-mhonaróirí tuirbíní tar éis teacht chun cinn chun cuma choiteann agus tréithe móra eile a roinnt, agus gan ach difríochtaí beaga cosmaideacha ag idirdhealú óna chéile. Chun críocha an EIAR seo, roghnaíodh aschur rátáilte 4.8 MW chun aschur cumhachta na feirme gaoithe 3 thuirbín atá beartaithe a ríomh, rud a mbeadh acmhainn suiteáilte measta de 14.4 MW mar thoradh air.

Baineann an Fhorbairt Bheartaithe úsáid as an ngréasán bóithre atá ann cheana a mhéid is féidir. Tá sé beartaithe thart ar 2.6km de bhóithre agus de rianta atá ann cheana a uasghrádú, agus thart ar 1.5km de bhóthar rochtana nua a thógáil ar an Suíomh. Tá an líonra bóithre rochtana atá beartaithe deartha chun na codanna bóthair leathnaithe atá ann cheana a úsáid chun go mbeidh trácht tógála in ann dul thar a chéile go sábháilte agus iad ag taisteal i dtreonna difriúla. Úsáidfear limistéir ar nós acomhail leathana agus seastáin chrua atá beartaithe mar bhá pasála chomh maith i rith chéim tógála na Forbartha Bheartaithe.

Tá crann meitreolaíochta (met) amháin beartaithe mar chuid den Fhorbairt Bheartaithe. Beidh trealamh monatóireachta gaoithe ag airde éagsúla feistithe ar an gcrann meitéareolaíochta.

Beidh gach tuirbín ceangailte leis an bhfostáisiún 38kV (cileavolta) atá ann cheana féin ar an Suíomh trí cháblaíocht leictreach 33/20 kV faoi thalamh. Ceanglóidh cáblaí snáthoptaice gach tuirbín gaoithe agus an crann gaoithe leis an bhfostáisiún 38kV atá ann cheana féin ar an Suíomh chomh maith. Rithfear na cáblaí leictreachais agus na snáthoptaice a nascann leis an bhfostáisiún 38kV atá ann cheana féin ar an Suíomh i nduchtanna cábla thart ar 1.2 méadar faoi leibhéal na talún, feadh thaobhanna na mbóithre agus/nó faoi na bóithre.

Tá sé beartaithe aon ró-ualach breise a ghintear trí ghníomhaíochtaí tógála go háitiúil laistigh den Suíomh a bhainistiú, agus an sloc iasachta, na limistéir bainistíochta móna agus cartadh sainaitheanta á n-athbhunú, agus i mbearna líneacha feadh bóithre rochtana nuair is iomchuí.

Tá Plean Bainistíochta agus Feabhsúcháin Bithéagsúlachta (BMEP) mar chuid den Fhorbairt Bheartaithe agus tá sé san áireamh mar Aguisín 6-4 den EIAR seo. Forbraíodh an plean seo chun bithéagsúlacht an tSuímh a fheabhsú agus chun aon chaillteanas gnáthóg a aithníodh laistigh den Suíomh a fhritháireamh. Áirítear leis na limistéir feabhsúcháin; ‘limistéir feabhsúcháin gnáthóige drúchtín ballach’, ‘limistéir feabhsúcháin gnáthóige portaigh’ agus ‘plandáil crainn dhúchasacha leathanduilleacha bruachánach agus nascacht líneach’.

Beidh na gníomhaíochtaí leagan foraoiseachta a theastaíonn mar chuid den Fhorbairt Bheartaithe faoi réir iarratais ar Cheadúnas Leagan Teoranta (LFL) chuig an tSeirbhís Foraoiseachta i gcomhréir leis an Acht Foraoiseachta 2014 agus na Rialacháin Foraoiseachta 2017 (IR 191/2017) agus de réir bheartas na Seirbhíse Foraoiseachta maidir le ceadúnais leagan crann a dheonú le haghaidh forbairtí feirmeacha gaoithe. Tá tuilleadh sonraí maidir le leagan crann atá riachtanach i gCaibidil 4 agus i gCaibidil 6 den EIAR seo.

Beidh bealach isteach an tsuímh beartaithe don Fhorbairt Bheartaithe comhdhéanta den phointe rochtana bunaidh don fheirm ghaoithe amach ó bhealach réigiúnach an R584 feadh teorainn thoir thuaidh an tSuímh i mbaile fearainn Dhoirín Dún Aodha, Co. Chorcaí. Úsáidfear an bealach isteach seo le linn chéim na tógála agus chéim na hoibríochta araon den Fhorbairt Bheartaithe. Déanfar an bealach isteach atá ann cheana a uasghrádú chun seachadadh ábhar tógála, ualaí rómhóra, agus seachadadh tuirbíní a éascú.

Chun tógáil na Forbartha Beartaithe a éascú, gheofar an charraig agus an t-ábhar crua-chrua a bheidh ag teastáil le linn thógáil na Forbartha Beartaithe ó sloc iasachta ar an Suíomh.

Tá an fostáisiún 38kV atá ann cheana féin ar an Suíomh agus an cháblaíocht faoi thalamh 38kV gaolmhar ceangailte leis an líne lastuas 38kV atá ann cheana féin laistigh den Suíomh. Tá úsáid leantach an fhostáisiúin 38kV atá ann cheana ar an Suíomh san áireamh mar chuid den Fhorbairt Bheartaithe

Cuid thábhachtach d'aon fhorbairt fuinnimh in-athnuaite, a bhfuil Wingleaf Ltd i gceannas ar fhorbairt, is ea a Chiste Sochair Pobail. Tá Wingleaf Ltd. ag iarraidh bealaí nua a fhorbairt chun níos mó leasa a thiomáint id dtreo an phobail áitiúil agus béis ar leith á leagan orthu siúd atá ina gcónaí is gaire don fhorbairt atá beartaithe. Tá breithniú cúramach déanta ag an gcuideachta iarratais ar cheist an leasa phobail a eascraíonn as an bhForbairt Bheartaithe, má cheadaítear í agus má thógtar í. Cé gur cur chuige réasúnta nua é an tairbhe phobail a bhaineann le tograí forbartha suntasacha, lena n-áirítear feirmeacha gaoithe, is rud coitianta é anois d'fhorbróirí agus, go deimhin, d'údaráis phleanála. Aithníonn an cur chuige seo, i gcás aon togra suntasach um fheirm ghaoithe, go bhfuil an ceantar ina bhfuil an togra suite ag déanamh ranníocaíocht shuntasach chun cabhrú le spriocanna náisiúnta fuinnimh in-athnuaite agus athrú aeráide a bhaint amach, agus ba cheart go mbainfeadh an pobal áitiúil leas éigin as forbairt den sórt sin a chur ar fáil ina gceantar féin.

Meastar go dtógfaidh céim thógála na Forbartha Beartaithe thart ar 9-12 mhí ó thús na n-oibreacha sibhialta go coimisiúnú na dtuirbíní gaoithe. Is féidir an chéim tógála a roinnt ina 3 phríomhchéim, a fhorluíonn go páirteach agus a thógfaidh thart ar 9-12 mhí le cur i gcrích: 1) oibreacha innealtóireachta sibhialta - 5 mhí, 2) oibreacha leictreacha - 3 mhí, agus 3) tógáil agus coimisiúnú tuirbíní - 4 mhí.

Meastar go mairfidh an Fhorbairt Bheartaithe thart ar 35 bliain. Mar chuid den iarratas pleanála seo, táthar ag lorg cead le haghaidh tréimhse oibríochta 35 bliain ag tosú ó dháta choimisiúnú iomlán oibríochta na dtuirbíní atá beartaithe. Le linn na tréimhse oibríochta, oibreoidh na tuirbíní gaoithe go huathoibríoch ó lá go lá, ag freagairt trí theallamh meitéareolaíochta agus córais rialaithe d'athruithe i luas agus i dtreo na gaoithe.

Tar éis dheireadh a saoil úsáidigh, féadfar an trealamh a athsholáthar le teicneolaíocht nua, faoi réir cead pleanála a fháil, nó déanfar an Fhorbairt Beartaithe a dhíchoimisiúnú. Tá tuilleadh sonraí faoin bplean díchoimisiúnaithe don Fhorbairt Bheartaithe in Aguisín 4-6.

Daonra agus Sláinte an Duine

Ceann de na príomhábhair imní le linn an phróisis forbartha ná nach mbeadh aon laghdú suntasach ar cháilíocht beatha daoine, mar dhaoine aonair nó mar phobail, mar gheall ar na héifeachtaí díreacha, indíreacha nó carnacha a eascraíonn as tógáil, oibriú agus díchoimisiúnú forbartha. Sa deireadh thiar, bíonn tionchar ag gach tionchar a bhíonn ag forbairt ar dhaoine, go díreach agus go hindíreach, go dearfach agus go diúltach. I measc na bpríomhcheisteanna a scrúdaíodh i gCaibidil 5 den EIAR tá daonra, sláinte an duine, fostaíocht agus gníomhaíocht eacnamaíoch, úsáid talún, taitneamhachtaí cónaithe (lena n-áirítear taitneamhachtaí amhairc, caochadh scátha agus torann), áiseanna agus seirbhísí pobail, turasóireacht, luachanna maoine, trácht agus sláinte agus sábháilteacht.

Tá an Suíomh suite i suíomh tuaithe talmhaíochta in iardheisceart Chorcaí, thart ar 6.8km soir ó thuaidh ó Shráidbhaile na Caolchoille agus 3.8km siar ó dheas ó shráidbhaile Bhéal Átha an Ghaorthaidh. Is é suíomh lár an tSuímh, garbh, ná E508999, N562646. Clúdaíonn an Suíomh achar de thart ar 270 ha san iomlán, agus tá foraoiseacht mheasctha curtha sa chuid is mó de agus áirítear leis bonneagar feirme gaoithe atá ann cheana féin.

Is éard atá i gceist le húsáid talún reatha ná foraoiseacht tráchtála, talamh talmhaíochta agus bonneagar feirmeacha gaoithe atá ann cheana féin. Chomh maith le foraoiseacht agus fuinneamh gaoithe, áirítear talmhaíocht agus gníomhaíochtaí cónaithe/tráchtála i measc úsáidí talún eile sa cheantar máguaird.

Meastar go gcruthóidh an Fhorbairt Bheartaithe thart ar 40 post le linn chéimeanna tógála, oibriúcháin agus díchoimisiúnaithe na Forbartha Beartaithe. Le linn na tógála, cruthófar fostaíocht bhreise sa réigiún trí sheirbhísí agus ábhair a sholáthar don fhorbairt. Ar scála fadtéarmach, cruthóidh an Fhorbairt Bheartaithe thart ar 1-2 phost le linn na céime oibriúcháin a bhaineann le cothabháil agus rialú na Forbartha Beartaithe. Is dócha go dtiocfaidh deiseanna breise don fhoireann áitiúil mar thoradh ar scileanna agus oiliúint a chur ar fáil dóibh i riachtanais shonracha thionscal an fhuinnimh gaoithe de réir mar a thógfar feirmeacha gaoithe breise in Éirinn. Beidh éifeacht bheag dhearfach indíreach fhadtéarmach aige seo.

Níl aon fhianaise eolaíoch inchreidte foilsithe faoi láthair a léiríonn nasc dearfach idir tuirbíní gaoithe agus drochthionchar ar an tsláinte. Tá achoimre i gCaibidil 5 ar na príomh fhoilseacháin a thacaíonn leis an tuairim nach bhfuil aon fhianaise ann go bhfuil aon nasc díreach idir tuirbíní gaoithe agus sláinte. Ar an gcaoi chéanna, níl dóthain fianaise ón litríocht eolaíoch a pléadh i gCaibidil 5 chun a chinneadh go hinchreidte go bhfuil an fhéidearthacht ann go mbeidh tionchar suntasach ar luachanna maoine in Éirinn, nó thar lear, mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe.

Is éifeacht í caochadh scátha a tharlaíonn nuair a chaitheann lanna rothlacha tuirbín gaoithe scáthanna thar fhuinneog i maoin in aice láimhe. Is feiniméan faoi dhíon é caochadh scátha, a d'fhéadfadh áitiúitheoir atá ina shuí i seomra dúnta a fháil nuair a chuireann scáth lann tuirbín gaoithe isteach ar sholas na gréine a shroicheann an fhuinneog ar feadh tamaill. Ní mhaireann caochadh scátha ach ar feadh tréimhse ghearr ama agus ní tharlaíonn sé ach amháin le linn cúinsí comhcheangailte áirithe. Molann na Treoirilínte (DOEHLG, 2006) nach mó ná 30 uair an chloig in aghaidh na bliana nó 30 nóiméad in aghaidh an lae a bheidh i gcreathadh scáthanna ag áitribh chomharsanacha laistigh de 500 méadar ó shuíomh beartaithe tuirbín. Tugtar faoi deara chomh maith, ag achair níos mó ná 10 trastomhas rótair ó thuirbín, go bhfuil an baol ann go dtarlóidh caochadh scátha an-iseal, agus dá bhrí sin tá an limistéar staidéir ar caochadh scátha socraithe ag 1.33km (10 x trastomhas rótair 133m). Tá 8 maoin suite laistigh den limistéar staidéir chaochadh scáthanna.

Baineadh úsáid as bogearraí ríomhaireachta WindPRO chun samhaltú a dhéanamh ar na leibhéil réamh-mheasta laethúla agus bliantúla maidir le caochadh scátha go mion, ag sainaithint na n-amanna tosaithe agus críochnaithe laethúla réamh-mheasta, an uasfhad laethúil agus na tuirbíní aonair a réamh-mheastar a bheidh ina gcúis le caochadh scátha. Glacann an tsamhail uasta caochadh scátha laethúil leis go bhfuil 100% de sholas na gréine in uaireanta an lae. Is toimhde choimeádach í seo a léiríonn an cás is measa. Tar éis na sonraí a cuireadh ar fáil maidir le huaireanta na gréine i gcoibhneas leis an Suíomh, cuireadh

fachtóir gréine de 33.40% i bhfeidhm. As na 8 maoín a samhlaíodh; táthar ag tuar nach mbeidh aon mhaoín íogair ag tabhairt faoi deara caochadh scátha a sháraíonn tairseacha na dTreoirlínte (DOEHLG, 2006) de 30 nóiméad in aghaidh an lae nó 30 uair an chloig in aghaidh na bliana. Tugtar faoi deara nach gcuireann an tuar seo treo na gaoithe ná an scáthú a sholáthraíonn fásra agus topagrafaíocht idirghabhála san áireamh.

Tugtar faoi deara chomh maith gur féidir an Fhorbairt Bheartaithe a thabhairt i gcomhréir le ceanglais na nDréacht-Treoirlínte (DOHPLG, 2019) má ghlactar leo mar atá siad dréachtaithe faoi láthair agus an t-iaratas seo sa chóras pleanála, trí bhearta maolaithe a chur i bhfeidhm.

Chun measúnú a dhéanamh ar éifeachtaí carnacha, cuireadh san áireamh aon Fhorbairtí eile atá ann cheana féin, atá ceadaithe nó atá beartaithe (fuinneamh gaoithe nó eile). Rinneadh staidéar ar na héifeachtaí carnacha féideartha a bheidh ag an bhForbairt Bheartaithe agus forbairtí ábhartha eile chun an tionchar a bheidh ag an bhForbairt Bheartaithe ar an timpeallacht máguaird a aithint nuair a chuirtear san áireamh go carnach iad i dtaca le fostaíocht agus gníomhaíocht eacnamaíoch, turasóireacht agus taitneamhachtaí, trácht, aer (deannach), sláinte agus sábháilteacht, luachanna maoine, caochadh scátha, agus taitneamhachtaí cónaithe.

Déantar cur síos i gCaibidil 5 ar na tionchair ar dhaoine le linn chéimeanna tógála, oibríochta agus díchoimisiúnaithe na Forbartha Beartaithe i dtéarmaí sláinte agus sábháilteachta, fostaíochta agus infheistíochta, daonra, úsáid talún, torainn, deannaigh, tráchta, turasóireachta, taitneamhachtaí cónaithe, táirgeadh fuinnimh in-athnuaite agus laghdú ar astaíochtaí gás ceaptha teasa, caochadh scátha agus cur isteach ar chórais chumarsáide. I gcás ina n-aithneofar tionchar diúltach, cuirfear bearta maolaithe iomchuí i bhfeidhm chun a chinntiú nach mbeidh aon éifeachtaí suntasacha sláinte ar ghabhdóirí íogaire sa cheantar máguaird. Tríd is tríd, ní bheidh aon drochthionchar suntasach ag tógáil, oibriú ná díchoimisiúnú na Forbartha Beartaithe ar an daonra ná ar shláinte an duine, tar éis na bearta maolaithe iomchuí a chur i bhfeidhm.

Bithéagsúlacht

Déanann Caibidil 6 den EIAR measúnú ar na héifeachtaí suntasacha dóchúla (ina n-aonar agus go chomhghaibhéal) a d'fhéadfadh a bheith ag an bhForbairt Bheartaithe ar Bhithéagsúlacht, ar Flóra agus ar Fhána, agus leagann sé amach na bearta maolaithe atá beartaithe chun aon éifeachtaí suntasacha féideartha a shainaithnítear a sheachaint, a laghdú nó a fhritháireamh.

Rinneadh staidéar cuimsitheach deisce agus sraith suirbhéanna allamuigh chun eolas a chur ar fáil don mheasúnú. Rinneadh suirbhéanna ildisciplíneacha siúil, suirbhéanna drúichtín ballach, agus suirbhéanna uisceacha i rith 2019 agus 2020 don Iarratas 2020, agus rinneadh suirbhéanna breise in 2023, 2024, agus 2025 chun fírinne a fháil faoi thorthaí roimhe seo agus athruithe ar an mbonnlíne comhshaoil a aithint. Chlúdaigh formhór na suirbhéanna gnáthóige an tréimhse is fearr aitheanta le haghaidh suirbhéanna fásra/mapáil gnáthóige, i.e. Aibreán go Meán Fómhair (Smith et al., 2011). Rinneadh suirbhéanna tiomnaithe ar speicis/gnáthóga ar leith, lena n-áirítear suirbhéanna ar ialtóga agus mamaigh faoi chosaint, agus rinneadh suirbhéanna mionsonraithe ar mheasúnú gnáthóige, agus taifeadadh aon taifid theagmhachacha ar speicis eile le linn na suirbhéanna sin chomh maith. Ina theannta sin, rinneadh suirbhéanna bonnlíne ar ghnáthóga uisceacha, iascaigh agus macra-inveirteabraigh mar chuid den mheasúnú mionsonraithe bonnlíne. Clúdaíodh na tailte laistigh den Suíomh go cuimsitheach sna suirbhéanna ildisciplíneacha siúil. Rinneadh na suirbhéanna seo i gcomhréir le Treoirínte an Údaráis um Bóithre Náisiúnta (NRA) maidir le Teicnící Suirbhéireachta Éiceolaíocha do Flóra agus Fána faoi Chosaint ar Scéimeanna Bóithre Náisiúnta (NRA, 2009).

Rinneadh suirbhé agus measúnú mionsonraithe ar na gnáthóga laistigh den Suíomh agus rinneadh mapáil gnáthóige orthu. Rinneadh an mapáil agus an measúnú gnáthóige seo de réir 'Treoir maidir le Gnáthóga in Éirinn' (Fossitt, 2000). Tá gnáthóga féarthailte rangaithe chomh maith i bpobail plandaí ón Suirbhé Náisiúnta ar Ghnáthóga Ardtalún (Perrin et al. 2014) agus Aicmiú Fásra na hÉireann.

Le linn na suirbhéanna ildisciplíneacha, rinneadh cuardach ar Speicis Choimhthíocha Ionracha (IAS) atá liostaithe faoin Tríú Sceideal de Rialacháin na gComhphobal Eorpach 2011 (I.R. 477 de 2015) agus faoin 'Chéad Sceideal' de Rialacháin an Aontais Eorpaigh (Speicis Choimhthíocha Ionracha) 2024 (I.R. 374 de 2024). Féach Aguisín 6-3, Plean Bainistíochta Speiceas Ionrach le haghaidh tuilleadh sonraí.

Áirítear leis an Suíomh rianta rochtana atá ann cheana féin agus limistéir chrua ó Fheirm Ghaoithe na Caolchoille, atá comhdhéanta de Thalamh Loiscthe agus Talamh lom (ED2) agus Talamh lom Athchoilíníú (ED3). Is cuid shuntasach de na gnáthóga laistigh den Suíomh foraoiseacht tráchtála, lena n-áirítear limistéir mhóra de Phlandáil Buaircíneach (WD4) agus coillte a leagadh le déanaí (WS5). Tá codanna de fhraochmháigh dhíghrádaithe (HH3) suite in aice le bonneagar bóithre atá ann cheana féin agus mar phoicá beaga idir bloic foraoiseachta.

Tá uiscebhealaí beaga den chéad ord suite laistigh den Suíomh a aicmíodh mar shruthanna creimthe Ardchríche (FW1). Is craobh-aibhneacha ardtalúnacha de chuid an Abha Mheáin iad cúrsaí uisce i gcuid theas agus thiar an tSuímh, agus draenálann na cinn atá laistigh den chuid thoir thuaidh den Suíomh isteach in Abhainn na Laoi. Taifeadadh líonra díoga draenála (FW4) feadh bóithre atá ann cheana féin agus laistigh de bhloic foraoiseachta chomh maith. Níor aithníodh aon fhéidearthacht go mbeadh tionchair dhíobhálacha iarmharacha ar aon ghabhdóir uisceach tar éis bearta maolaithe a chur i bhfeidhm.

Laiistigh de chuid bheag de mhéid thuaidh an tSuímh, lasmuigh de lorg na Forbartha Beartaithe, taifeadadh mósáic de Fhraochmháigh Fliuch (HH3)/Brathphortach Sléibhe (PB2)/Fraochmháigh Sléibhe (HH4)/Carraig Shiliciúil Nochtaithe (ER1), gnáthóga a chomhlíonann na gnáthóga faoi chosaint atá liostaithe faoi Iarscríbhinn I de Threoir an AE maidir le Gnáthóga. Tá an limistéar seo seachnaithe go hiomlán le dearadh na Forbartha Beartaithe.

I measc na ngnáthóg eile atá taifeadta laistigh den Suíomh tá féarach fliuch (GS4), coillearnach darach-beithe-cuilinn (WN5), coillearnach leathanduilleach measctha (WD1), scrobarnach (WS1), raithneach dlúth (HD1), agus foirgnimh agus dromchlaí saorga (BL3).

Áirítear leis an bhForbairt Bheartaithe Plean Bainistíochta agus Feabhsúcháin Bithéagsúlachta (BMEP) (Aguisín 6-5) ina bhfuil foráil maidir le bunú 2 ha de ghnáthóg fraoigh, feabhsú gnáthóg tacaíochta drúichtín ballach, agus 0.7 ha de phlandáil crann dúchasach bruachánach laistigh den Suíomh. Cruthóidh cruthú na coille bruachánach mósáic gnáthóige éagsúil do bhitheagsúlacht talún agus cabhróidh sé le feabhas a chur ar cháilíocht an uisce.

Bainfear 0.9 ha de ghnáthóg fraochmháigh dhíghrádaithe go buan chun freastal ar an bhForbairt Bheartaithe, agus déanfar fritháireamh air sin leis na bearta BMEP atá beartaithe, lena n-áirítear bainistíocht thart ar 4.4 ha de fhoraoiseacht chónairigh leagtha, chun gnáthóg beathú oiriúnach a bhunú don Drúichtín Ballach.

Is eol go n-úsáideann an drúichtín ballach gnáthóga laistigh den Suíomh. Forálann an BMEP atá beartaithe do bhearta feabhsúcháin bhreise don speiceas seo, arb ionann iad agus breis is 6 ha (lena n-áirítear 2 ha de ghnáthóg nua fraoigh agus 4.4 ha de fhoraoiseacht leagtha go buan). Ina theannta sin, tá cheadúnas maolaithe drúichtín ballach san áireamh mar chuid den iarratas (Aguisín 6-7), chun athlonnú don speiceas seo as lorg na tógála.

Fuarthas amach go raibh comhdhéanamh agus líonmhaireacht na speiceas ialtóg a taifeadadh le linn suirbhéanna mionsonraithe ialtóg a rinneadh ag an bhForbairt Bheartaithe tipiciúil den suíomh geografach agus de nádúr an cheantair agus go n-úsáideann daonra ialtóg ar rialta dóibh bheith ann agus go bhfuil Tábhacht Áitiúil luaite leo. Tar éis chur i bhfeidhm an mhaolaithe, níor aithníodh aon fhéidearthacht go mbeidh éifeachtaí suntasacha iarmharacha ann maidir le cailliúint gnáthóige comaitéireachta agus beathú, cailliúint nó damáiste do fhéara, díláithriú ná tionchair eile le linn chéim na tógála. Cruthóidh an plandáil bruachbhóthar atá beartaithe gné líneach laistigh den Suíomh, rud a mbeidh tionchar dearfach fadtéarmach aige ar ialtóga ag an leibhéal áitiúil. Maidir leis an riosca imbhualte agus díobhála féideartha le tuirbíní oibriúcháin, tá straitéis oiriúnaitheach monatóireachta agus maolaithe ceaptha don Fhorbairt Bheartaithe i gcomhréir le Treoir NatureScot (2021), rud a chinnteoidh nach mbeidh aon fhéidearthacht ann go mbeidh éifeachtaí suntasacha iarmharacha ar dhaoirí áitiúla ialtóg le linn chéim oibriúcháin na Forbartha Beartaithe.

Maidir le láithreáin ainmnithe, tá dhá láithreán ainmnithe go náisiúnta (pNHA An Gaorthadh [000108] agus NHA Locha Lua [001065]) aitheanta mar shuíomh atá laistigh den Chrios Tionchair, ar bhonn réamhchúraim. Níor aithníodh aon fhéidearthacht go mbeidh tionchair dhíobhálacha iarmharacha ar na pNHAanna seo tar éis bearta maolaithe a chur i bhfeidhm i ndáil le héifeachtaí féideartha ar aibhneacha/srutháin agus speicis fhána uisceacha iogaire agus dá bhrí sin níltear ag súil le haon éifeachtaí suntasacha ar na pNHAanna.

Tá Tuarascáil Scagthástála Measúnaithe Cuí agus Ráiteas Tionchair Natura (NIS) ag gabháil leis an iarratas seo. Tá an NIS ullmhaithe chun an fhaisnéis is gá a sholáthar do na húdaráis inniúla chun scagadh Measúnaithe Cuí agus Measúnú Cuí a chur i gcrích don Fhorbairt Bheartaithe i gcomhréir le hAirteagal 6(3) den Treoir maidir le Gnáthóga. Sa Tuarascáil Scagthástála Measúnaithe Cuí, aithníodh an poitéinseal go mbeadh tionchar suntasach ar dhá shuíomh Eorpacha (Limistéar Caomhnaithe an Ghaorthaidh [000108] agus Limistéar Caomhnaithe an Ghaorthaidh [004109]). Is é an chonclúid atá sa NIS ná nach ndéanfaidh an Fhorbairt Bheartaithe, ina haonar nó i gcomhar le pleananna nó tionscadail eile, drochthionchar ar shláine aon Láithreáin Eorpaigh.

Dá bhrí sin, meastar, ar choinníoll go ndéanfar an Fhorbairt Bheartaithe a thógáil, a oibriú agus a dhíchoimisiúnú i gcomhréir leis an dearadh, leis an dea-chleachtas agus leis an maolú atá curtha síos san iarratas seo, ní bheidh aon tionchair shuntasacha iarmharacha ar bhitheagsúlacht, ar fhlóra agus ar fhána.

Mar thoradh ar na bearta feabhsúcháin bithéagsúlachta atá leagtha amach don Fhorbairt Bheartaithe, feabhsófar dálaí éiceolaíocha reatha an tSuímh.

Rinneadh measúnú ar éifeachtaí carnacha féideartha chomh maith chun iarratais phleanála eile atá ann cheana agus feirmeacha gaoithe atá ann cheana agus atá beartaithe laistigh de 10 km a bhreithniú i gcás na caibidle bithéagsúlachta agus 25 km i gcás an NIS. Cé gur aithníodh éifeachtaí suntasacha féideartha ar bhithéagsúlacht mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe, in éagmais maolaithe, tá na conairí trína bhféadfadh na héifeachtaí seo tarlú blocáilte go láidir. Dá bhrí sin, níor aithníodh aon chumas go gcuirfeadh an Fhorbairt Bheartaithe le haon éifeachtaí carnacha diúltacha suntasacha ar bhithéagsúlacht nuair a breithníodh í i gcomhar le pleananna agus tionscadail eile. Ina theannta sin, san athbhreithniú ar na tionscadail a rinneadh, níor aithníodh aon nasc a d'fhéadfadh tionchair charnacha breise nó diúltacha a bheith mar thoradh air. Ní raibh aon fhéidearthacht ann go mbeadh tionchair éagsúla (nua) mar thoradh ar chomhcheangal na dtionscadal agus na bpleananna éagsúla i gcomhar leis an bhForbairt Bheartaithe.

Déanann Caibidil 7 den EIAR measúnú ar na héifeachtaí suntasacha a d'fhéadfadh a bheith ag an bhForbairt Bheartaithe ar speicis éan. Ar dtús, tugtar cur síos gairid ar an bhForbairt Bheartaithe. Leanann cur síos cuimsitheach ar na modheolaíochtaí a leanadh chun an fhaisnéis riachtanach a fháil chun measúnú críochnúil a dhéanamh ar na héifeachtaí féideartha a bheadh ag an bhForbairt Bheartaithe ar speicis éan. Cuirtear sonraí an tsuirbhé i láthair go hiomlán sna hagusiní EIAR mar aon le hachóimre ar an bhfaisnéis a chuirtear i láthair i gCaibidil 7. Cuirtear anailís ar na torthaí ar fáil ansin, ina ndéantar plé ar thábhacht éiceolaíoch na n-éan a taifeadadh laistigh den limistéar staidéir. Déantar cur síos ansin ar na héifeachtaí féideartha a bhaineann leis an bhForbairt Bheartaithe i dtéarmaí chéimeanna tógála, oibriúcháin agus díchoimisíunaithe na forbartha. Díorthaítear tuar cruinn ar na héifeachtaí tar éis tuiscint iomlán a fháil ar nádúr na Forbartha Beartaithe mar aon le heolas cuimsitheach ar ghníomhaíocht éan laistigh den limistéar staidéir. Leanann sainaithint na bPríomhghabhadóirí Éaneolaíochta (KORanna) agus measúnú na n-éifeachtaí cur chuige réamhchúraim.

Tá cur síos iomlán déanta ar an bhféidearthacht go mbeidh éifeachtaí ar láithreáin ainmnithe sa NIS a ghabhann leis an iarratas seo. Tháinig an NIS ar an gconclúid in áiteanna go raibh an poitéinseal d'aon éifeacht dhíobhálach ar aon Suíomh Eorpach, gur cuireadh bac láidir ar an gcósan trína bhféadfadh aon éifeacht den sórt sin tarlú trí úsáid a bhaint as bearta seachanta, deartha iomchuí agus maolaithe mar a leagtar amach san NIS agus ina agusiní. Cinníonn na bearta nach mbeidh drochthionchar ag tógáil, oibriú agus díchoimisíunú na Forbartha Beartaithe ar shláine aon láithreán Eorpach.

Bunaithe ar an measúnú mionsonraithe, meastar nach mbeidh aon tionchar suntasach ag an bhForbairt Bheartaithe ar éin. Meastar nach bhfuil na héifeachtaí a bhaineann le cailliúint gnáthóige, suaitheadh, díláithriú agus riosca imbhualte níos mó ná éifeacht dhiúltach bheag fhadtéarmach (EPA, 2017) agus go bhfuil suntasacht íseal éifeachtaí acu (Percival, 2003).

Rinneadh measúnú ar na héifeachtaí carnacha féideartha chomh maith agus iarratais phleanála eile atá ann cheana féin agus feirmeacha gaoithe atá ann cheana féin agus atá beartaithe laistigh de 25km á gcur san áireamh. Níor aithníodh éifeachtaí breiseánacha, antagonacha nó sineirgisteacha iarmharacha maidir le cailliúint gnáthóige, díláithriú nó básmháireacht imbhualte i gcás aon cheann de na KORanna a sainaithníodh. Níltear ag tuar aon tionchair chomhach suntasacha.

Má chuirtear na bearta maolaithe forordaithe i bhfeidhm, beidh aon éifeachtaí féideartha ar ghabhdóirí éanúla ísealtábhacht. Mar fhocal scoir, níltear ag súil le haon éifeachtaí suntasacha mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe ar KORanna an limistéir staidéir.

.

Talamh, Ithreacha agus Geolaíocht

Is móin éadomhain ar bhuncharraig shiltchloiche/gaineamhchloiche suíomh geolaíoch an tSuímh. Bhí doimhneacht na móna a taifeadadh le linn na siúlóidí suímh agus ón imscrúdú talún idir 0 agus 5.5m, le meándhoimhneacht móna de 0.45m. Thaifead 95% de na tóireadóirí doimhneachtaí móna níos lú ná 1.5m. Tháinig druileáil imscrúdaithe a rinneadh ag an Suíomh ar bhuncharraig siltchloiche an-láidir.

Beidh gá le móin, fo-ithir agus buncharraig a thochailt chun an Suíomh a leibhéalú agus chun bonneagar na Forbartha Beartaithe a shuiteáil. Mar thoradh air seo, bainfear móin, fo-ithir agus b'fhéidir buncharraig go buan ag formhór na suíomhanna tochailte. Úsáidfear móin tochailte chun suíomh an sloc iasachta a athbhunú agus úsáidfear í chomh maith le haghaidh oibreacha athchóirithe agus tírdhreachaithe timpeall an tSuímh.

Déanfar móin agus cartadh a láimhseáil agus a bhainistiú i gcomhréir leis an bPlean Bainistíochta Móna agus Cartadh mar a leagtar amach i gCaibidil 4 den EILAR seo. Déanfar stóráil agus láimhseáil hidreacarbóin/ceimiceán trí úsáid a bhaint as modhanna dea-chleachtais. Déanfar bearta chun creimeadh móna agus fo-ithreach a chosc le linn tochailte, athchóirithe agus socrúcháin bhuan sa shloc iasachta chun tionchair ar cháilíocht an uisce a chosc.

Léiríonn measúnú Geoiteicniúil agus Cobhsaíochta Móna a rinneadh don Fhorbairt Bheartaithe go bhfuil riosca íseal ann go mbeidh éagobhsaíocht/teip ar mhóin ag an Suíomh.

Ní bheidh aon tionchair shuntasacha ar thalamh, ithir ná geolaíocht an tSuímh le linn céimeanna na tógála, na hoibríochta ná díchoimisiúnaithe. Níor aithníodh aon fhéidearthacht go mbeadh tionchair ar shuíomhanna ainmnithe ná ar shuíomhanna oidhreachta geolaíochta.

Leagtar amach sa Phlean Feabhsúcháin Bainistíochta Bithéagsúlachta (BMEP) atá beartaithe, na bearta atá le cur i bhfeidhm chun a chinntiú go mbeidh glan ghnóthachan i mbithéagsúlacht agus i gcáilíocht fhoriomlán talún, ithreacha agus geolaíochta ag an Suíomh mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe.

Tugtar i gcrích sa mheasúnú chomh maith nach mbeidh aon éifeachtaí carnacha ar thalamh, ithir agus ar an timpeallacht gheolaíochta mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe.

Hidreolaíocht & Hidrigeolaíochta

Maidir le dobharcheantair uisce dromchla réigiúnacha, tá an Suíomh suite laistigh de dhobharcheantair uisce dromchla an Abha Mheáin agus Abhainn na Laoi agus tá na 3 thuirbín atá beartaithe suite i ndobharcheantar an Abha Mheáin. Tá an Fhorbairt Bheartaithe i ndobharcheantar Abhainn na Laoi teoranta do bhóithre rochtana feirme gaoithe agus limistéar casadh comhpháirteanna tuirbín atá beartaithe.

Ar scála níos áitiúil, draenálann leath thoir an tSuímh laistigh de dhobharcheantar uisce dromchla an Abha Mheáin go díreach isteach san Abha Mheáin féin a shreabhann i dtreo theas díreach soir ó dheas ón Suíomh. Draenálann leath thiar an tSuímh laistigh de dhobharcheantar an Abha Mheáin (lena n-áirítear na 3 thuirbín atá beartaithe) i dtreo Abha na Leacan Báine a shreabhann ó dheas feadh cuid de theorainn thiar an tSuímh. Draenálann an chuid thuaidh den Suíomh (atá suite i ndobharcheantar uisce dromchla Abhainn na Laoi) go díreach trí líonra sruthán beag isteach in Abhainn na Laoi suas an sruth ó Locha Lua.

Mar aon leis an líonra sruthán áitiúil, is iad draenacha foraoiseachta den chuid is mó a éascaíonn draenáil laistigh den Suíomh. Is cuid lárnach de dhearadh na Forbartha Beartaithe é bonneagar na feirme gaoithe atá beartaithe a chomhtháthú leis an draenáil atá ann cheana féin ar bhealach a sheachnaíonn tionchair ar cháilíocht an uisce in uiscebhealaí iartheachacha.

Tá an bhuncharraig faoin Suíomh rangaithe mar charraig a bhfuil droch-tháirgiúil. Is beag scoilteanna oscailte atá sa bhuncharraig, más ann dóibh ar chor ar bith, rud a chiallaíonn go bhfuil gluaiseacht an uisce talún laistigh den uiscíoch an-áitiúil. Is féidir screamhuisce ag an Suíomh a aicmiú mar uisce íogair i dtéarmaí tionchair fhéideartha ón bhForbairt Bheartaithe. Mar sin féin, tá formhór na buncharraige clúdaithe le móin a fheidhmíonn mar chlúdach cosanta do cháilíocht an uisce talún. Mar gheall ar an mbaol íseal go dtaistealódh truailléain laistigh den screamhuisce buncharraige, tá comhlachtaí uisce dromchla amhail srutháin níos íogaire do thruailliú ná screamhuisce ag an Suíomh seo. Ní bheidh aon tionchar ar thobair phríobháideacha mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe.

De bharr nádúr fhorbairtí feirmeacha gaoithe, agus iad sin gníomhaíochtaí tógála gar don dromchla, is gnách go mbíonn tionchar neamhbhríoch ar uisce talún agus is gnách gurb é an t-uisce dromchla an príomhghabhdóir íogair a ndéantar measúnú air le linn measúnuithe tionchair. Bheadh an príomhriosca don uisce talún ag an Suíomh ó dhoirteadh agus sceitheanna hidreacarbóin ag an sloc iasachta nó le linn athbheoslaíthe. Is tionchair choitianta féideartha iad seo do gach láithreán tógála (amhail oibreacha bóthair agus láithreáin thionsclaíocha). Tá na foinsí éillithe féideartha seo le bainistiú go cúramach ag an Suíomh le linn chéimeanna tógála agus oibríochta na Forbartha Beartaithe agus tá bearta beartaithe laistigh den EIAR chun déileáil leis na tionchair bheaga áitiúla féideartha seo.

Níl an Suíomh suite laistigh d'aon láithreán caomhnaithe ainmnithe. I measc na suíomhanna ainmnithe síos an abhainn ón Suíomh agus atá ceangailte go hidreolaíoch leis an bhForbairt Bheartaithe tá SAC an Ghaorthaidh agus pNHA Locha Lua. Is féidir na suíomhanna ainmnithe seo a mheas mar shuíomhanna an-íogair i dtéarmaí tionchair fhéideartha. Tá maolú agus rialuithe cuimsitheacha ar uisce dromchla beartaithe chun cosaint a chinntiú go ndéanfar na huiscí glactha uile síos an abhainn. Déanfaidh aon oibreacha draenála a thabharfar isteach ag an Suíomh aithris ar an gcóras draenála atá ann cheana féin agus seachnóidh siad athruithe ar thoirteanna sreafa atá ag fágáil an tSuímh dá bharr. Mar sin féin, níltear ag súil le haon éifeachtaí suntasacha ar na suíomhanna ainmnithe seo mar gheall ar nádúr beag na n-oibreacha Forbartha Beartaithe i ndobharcheantar uisce dromchla Abhainn na Laoi.

Úsáidfear dhá mhodh chun uisce draenála a rialú laistigh den Suíomh le linn na tógála, rud a chosnóidh cáilíocht uisce dromchla síos an tsrutha agus gnáthóga uisceacha. Baineann an chéad mhodh le 'uisce glan a choinneáil glan' trí sheachaint cur isteach ar ghnéithe draenála nádúrtha, aon oibreacha i ngnéithe draenála saorga nó timpeall orthu a íoslaghdú, agus sreabhadh uisce dromchla glan a atreorú timpeall ar thochailt agus ar limistéir tógála. Is éard atá sa dara modh ná aon uiscí draenála a bhailiú ó limistéir oibre laistigh den Suíomh a d'fhéadfadh silt a iompar, chun ligean do shocrú agus do ghlanadh sula scaoiltear

saor é. Le linn chéim na tógála déanfar an t-uisce go léir a chóireáil go hardchaighdeán sula scaoilfear saor é. Ní bheidh aon bhaol ann go méadófar an tuilte síos an t-ardán den Suíomh mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe mar gheall ar na bearta draenála seo. Ní bheidh aon tionchar ar cháilíocht an uisce le linn chéim thógála na feirme gaoithe dofheicthe. Cuirfear clár monatóireachta uisce dromchla i bhfeidhm le linn chéim na tógála.

Le linn na céime oibríochtúla, cinnteoidh bearta rialaithe draenála go leanfaidh an rith dromchla ó lorg na Forbartha Beartaithe de cháilíocht mhaith agus dá bhrí sin nach mbeidh tionchar aige ar cháilíocht na n-aibhneacha agus na sruthán síos an abhainn. Ní athrófar ar aon bhealach córas draenála reatha an tSuímh. Níltear ag súil le haon tionchar ar cháilíocht an uisce dromchla le linn na céime oibríochta.

Maidir le héifeachtaí sláinte féideartha, ní foinse aitheanta truaillithe iad feirmeacha gaoithe agus mar sin is beag an baol go mbeidh éifeachtaí ann le linn chéim na tógála, na hoibríochta agus an díchoimisiúnaithe.

Maidir le tionchair charnacha hidreolaíocha ar aibhneacha réigiúnacha a eascraíonn as forbairtí eile, níltear ag súil le haon éifeachtaí suntasacha mar nach bhfuil aon tuirbíní beartaithe i ndobharcheantar uisce dromchla Abhainn na Laoi agus níl ach 3 cinn beartaithe i ndobharcheantar uisce dromchla an Abha Mheáin nach bhfuil aon fheirmeacha gaoithe ann cheana féin. I measc na bhfeirmeacha gaoithe eile atá beartaithe i ndobharcheantar uisce dromchla an Abha Mheáin a ndearnadh measúnú carnach orthu sa Chaibidil Uisce tá Feirm Ghaoithe Ghort Luachra atá beartaithe agus Feirm Ghaoithe Mhacha na Cléibhe atá ag an gcéim réamh-iarratais.

Tríd is tríd, níltear ag súil le haon tionchair shuntasacha dhiúltacha ar an gcomhshaol uisce le linn thógáil, oibriú ná díchoimisiúnú na Forbartha Beartaithe.

Cáilíocht Aeir

Sainaitníonn, déanann cur síos agus measúnú i gCaibidil 10 den EIAR ar na héifeachtaí suntasacha díreacha agus indíreacha féideartha ar cháilíocht an aeir a eascraíonn as tógáil, oibriú agus díchoimisiúnú na Forbartha Beartaithe.

Roghnaíodh crios cáilíochta aeir don Suíomh, agus ina dhiaidh sin rinneadh athbhreithniú ar shonraí cáilíochta aeir bonnlíne a bailíodh ag an EPA, eadhon Dé-ocsaíd Sulfair (SO₂), Ábhar Cáithnéach (PM₁₀), Dé-ocsaíd Nítrigine (NO₂), Aonocsaíd Charbóin (CO) agus Ózón (O₃) don chrios cáilíochta aeir roghnaithe chun leibhéil ionadaíocha na n-astaíochtaí sin a chinneadh don Fhorbairt Bheartaithe

Tá ceithre Chrios Cáilíochta Aeir ainmnithe ag an EPA d'Éirinn:

- Crios A: Cathair Bhaile Átha Cliath agus na Ceantair Máguaird
- Crios B: Cathair Chorcaí agus na Ceantair Máguaird
- Crios C: 16 cheantar uirbeach ina bhfuil daonra níos mó ná 15,000
- Crios D: An chuid eile den tír

Sainmhíníodh na criosanna seo chun na critéir maidir le monatóireacht, measúnú agus bainistíocht cháilíochta aeir a chomhlíonadh mar a thuairiscítear i dTreoir CAFE. Tá an Suíomh suite laistigh de Chrios D, a léiríonn ceantair thuaithe atá suite ar shiúl ó ionaid mhóra daonra.

Tá cáilíocht an aeir i gcomharsanacht na Forbartha Beartaithe tipiciúil de cháilíocht cheantair thuaithe na hÉireann, i.e., Crios D. Iompraíonn gaotha an iardheiscirt atá i réim aer glan, neamhthruaillithe ón Aigéan Atlantach go dtí mórhíir na hÉireann. Foilsíonn an EPA Tuarascálacha Stáisiúin Monatóireachta Aeir do láithreacha monatóireachta sna ceithre Chrios Cáilíochta Aeir. D'fhoilsigh an EPA an tuarascáil is déanaí ar cháilíocht an aeir in Éirinn, 'Cáilíocht an Aeir in Éirinn 2022', sa bhliain 2023. Soláthraíonn tuarascálacha an EPA SO₂, PM₁₀, NIL₂ agus Ó₃ tiúchain do cheantair i gCrios D. Is féidir iad seo a fheiceáil i Roinn 10.2 de Chaibidil 10.

Níl aon astaíochtaí díreacha aeir ag baint le táirgeadh fuinnimh ó thuirbíní gaoithe mar a mbeifeá ag súil leis ó stáisiún chumhachta atá bunaithe ar bhreosla iontaise. Laghdóidh úsáid níos mó fuinnimh trí fhoinis in-athnuaite an spleáchas ar bhreoslaí iontaise, rud a laghdóidh astaíochtaí díobhálacha a d'fhéadfadh a bheith díobhálach do shláinte an duine agus don chomhshaol. Áireofar astaíochtaí feithiclí agus deannaigh i measc roinnt astaíochtaí indíreacha sealadacha nó gearrthéarmacha a bhaineann le tógáil na Forbartha Beartaithe.

Beidh Plean Bainistíochta Tógála agus Comhshaoil (CEMP) i bhfeidhm i rith chéim na tógála (féach Aguisín 4-3). Áirítear sa CEMP bearta um chosc deannaigh. Ina theannta sin, Ní iomprófar tuirbíní agus feithiclí tógála chuig an Suíomh ach ar bhealaí iompair sonraithe, a iomprófar go rialta déantar iniúchadh air le haghaidh glaineachta agus glanadh de réir mar is gá.

Le linn chéim tógála na Forbartha Beartaithe agus thógáil forbairtípleananna ceadaithe nó beartaithe eile sa cheantar (féach Alt 2.8 i gCaibidil 2 (Cúlra na Forbartha Beartaithe) agus Aguisín 2-3 den EIAR seo), beidh astaíochtaí sceite ó ghléasra agus innealra tógála agus astaíochtaí deannaigh féideartha a bhaineann leis na gníomhaíochtaí tógála. Mar sin féin, a luaite a bheidh na tograí maolaithe, mar atá leagtha amach sa Chaibidil, i bhfeidhm. Má chuirtear 10 measúnú i bhfeidhm le linn chéim thógála na Forbartha Beartaithe, ní bheidh aon éifeacht dhiúltach chomhach ar cháilíocht an aeir. Beidh astaíochtaí sceite agus deannaigh íosta le linn chéim oibriochtúil na Forbartha Beartaithe, a bhaineann le húsáid innealra agus feithiclí cothabhála ar an Suíomh, agus dá bhrí sin ní bheidh aon éifeacht chomhach dhiúltach intomhaiste le forbairtí eile ar cháilíocht an aeir. Is é nádúr na Forbartha Beartaithe go mbeidh tionchar fadtéarmach, measartha, dearfach aici ar cháilíocht an aeir a luaite a bheidh sí ag feidhmiú. Ní bheidh aon éifeacht chomhach dhiúltach intomhaiste ann le forbairtí eile ar cháilíocht an aeir, agus níl sé suntasach.

Ní bheidh aon dé-ocsaíd charbóin glan (CO₂) astaíochtaí ó oibriú na Forbartha Beartaithe. Trí rogha eile a sholáthar in ionad leictreachais a fhaightear ó stáisiúin chumhachta guail, ola nó gáis, beidh coigilteas astaíochtaí dé-ocsaíd charbóin (CO₂) mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe.²), ocsaídí nítrigine (NO_x), agus dé-ocsaíd sulfair (SO₂). Beidh tionchar measartha dearfach fadtéarmach ag táirgeadh fuinnimh in-athnuaite ón bhForbairt Bheartaithe ar cháilíocht an aeir mar gheall ar fhritháireamh thart ar 9,535 tonna de dhé-ocsaíd charbóin (CO₂) in aghaidh na bliana, nó 333,725 tonna dé-ocsaíd charbóin thar shaolré 35 bliain na Forbartha Beartaithe.

11

Aeráid

Déanann Caibidil 11 den EIAR sainathnú, cur síos agus measúnú ar na héifeachtaí suntasacha díreacha agus indíreacha féideartha ar an aeráid a eascraíonn as síneadh oibríochta agus díchoimisiúnú na Forbartha Beartaithe.

Níl aon astaíochtaí díreacha ag baint le táirgeadh fuinnimh ó thuirbíní gaoithe mar a mbeifeá ag súil leis ó stáisiúin chumhachta atá bunaithe ar bhreosla iontaise. Laghdóidh an úsáid do níos mó fuinnimh trí fheirmeacha gaoithe an spleáchas ar bhreoslaí iontaise, rud a laghdóidh astaíochtaí díobhálacha a d'fhéadfadh a bheith díobhálach do shláinte an duine agus don chomhshaol.

Tá an t-athrú aeráide ar cheann de na saincheisteanna domhanda is dúshlánaí atá romhainn inniu agus is é an toradh is mó atá air ná leibhéal mhéadaithe gás ceaptha teasa san atmaisféar. Tagann na gáis ceaptha teasa seo go príomha ó dhó breoslaí iontaise in úsáid fuinnimh. Tá patrúin aeráide athraitheacha nasctha le minicíocht mhéadaithe dálaí aimsire foircneacha amhail stoirmeacha, tuilte agus triomach. Ina theannta sin, is féidir le treochtaí aimsire níos teo brú a chur ar ainmhithe agus ar phlandaí nach féidir leo oiriúnú do thimpeallacht atá ag athrú go mear. Tá sé rithábachtach bogadh ar shiúl ónár spleáchas ar ghual, ola agus gléasraí cumhachta eile atá á dtiomáint ag breoslaí iontaise chun astaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú agus chun dul i ngleic leis an athrú aeráide.

I mí na Bealtaine 2024, d'eisigh an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) '*Réamh-mheastacháin Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann 2023-2050*'. Tá dhá chás léirithe ag an EPA agus na réamh-mheastacháin astaíochtaí gás ceaptha teasa seo á n-ullmhú: cás "Le Bearta atá ann cheana" (WEM) agus cás "Le Bearta Breise" (WAM). Déanann na cásanna seo réamhaisnéis ar astaíochtaí gás ceaptha teasa na hÉireann ar bhealaí éagsúla. Réamhaisnéisíonn cás an WEM astaíochtaí na hÉireann lena n-áirítear na beartais agus na bearta náisiúnta uile a cuireadh i bhfeidhm faoi dheireadh 2021, an bhliain fardail is déanaí. Tá leibhéal uaillmhéine níos airde ag an gcás WAM agus áirítear leis beartais agus bearta rialtais chun astaíochtaí a laghdú, amhail iad siúd atá i bPlean Gníomhaíochta Aeráide na hÉireann 2025 (CAP 2025), nach bhfuil curtha i bhfeidhm go fóill. De réir mar a chuirtear beartais agus bearta i bhfeidhm, aistrefar iad isteach i gCás WEM.

Léiríonn na réamh-mheastacháin is déanaí ón EPA go mbeidh laghdú iomlán 9% ar ghás ceaptha teasa in Éirinn faoi 2030, i gcomparáid le leibhéal 2005, mar thoradh ar na beartais agus na bearta (WEM) atá curtha i bhfeidhm faoi láthair, rud atá i bhfad níos lú ná sprioc 2030 na hÉireann faoi Rialachán an EU maidir le Comhroinnt Díchill (ESR), i.e., laghdú 42% ar astaíochtaí i gcomparáid le leibhéal 2005 faoi 2030, agus níos ísle chomh maith ná an laghdú 10% a réamh-mheasadh i dtuarascáil 2023.² Má chuirtear beartais agus bearta sa chás uaillmhian níos airde (WAM) i bhfeidhm, léiríonn réamh-mheastacháin EPA gur féidir le hÉirinn laghdú 25% a bhaint amach faoi 2030, atá fós faoi bhun an sprioc laghdaithe 42% agus níos ísle ná an laghdú 30% a réamh-mheasadh i meastacháin na bliana seo caite. Léiríonn réamh-mheastacháin an EPA gurb iad astaíochtaí talmhaíochta agus iompair is cúis le formhór na n-astaíochtaí ESR; le chéile is ionann iad agus 78% agus 80% d'astaíochtaí in 2022 (na sonraí fardail is déanaí) agus 2030, faoi seach. Is beart rithábachtach é dícharbónú giniúna cumhachta, ní hamháin san earnáil

² *Réamh-mheastacháin Astaíochtaí Gáis Cheaptha Teasa na hÉireann 2022-2024 (Meitheamh 2023)*
<https://www.epa.ie/publications/monitoring-assessment/climate-change/air-emissions/EPA-GHG-Projections-2022-2040_Finalv2.pdf>

fuinnimh, ach i gcás earnálacha eile atá dian ar fhuinneamh, amhail iompar agus talmhaíocht, a mbíonn leibhéil arda astaíochtaí gás ceaptha teasa mar thoradh ar a ngníomhaíochtaí.

Foilsíodh modheolaíocht i mí an Mheithimh 2008 ag eolaithe in Ollscoil Obar Dheathain agus in Institiúid Macauley le tacaíocht ó Stiúrtóireacht Taighde agus Anailíse Tuaithe agus Comhshaoil Rialtas na hAlban, an Rannóg Beartais agus Comhordaithe Eolaíochta. An doiciméad, '*Coigilteas Carbóin ó Fheirmeacha Gaoithe ar Thailte Móna na hAlban a Ríomh*', forbraíodh é chun tionchar fhorbairtí feirmeacha gaoithe ar stoic charbóin ithreach atá i móin a ríomh. Rinneadh an modheolaíocht seo a scagadh agus a nuashonrú in 2011 bunaithe ar aiseolas ó úsáideoirí na modheolaíochta tosaigh agus ar thaighde breise sa réimse. Scaoileadh an leagan gréasánbhunaithe den áireamhán carbóin, a chuireann in ionad na leaganacha den uirlis atá bunaithe ar Excel, in 2016. Tabhair faoi deara, le do thoil, nach bhfuil an leagan gréasánbhunaithe den áireamhán carbóin ar fáil faoi láthair, tá bileog oibre den áireamhán (Leagan 2.14.0) curtha ar fáil ag Institiúid Macauley a úsáideadh chun an measúnú caillteanais carbóin seo a leanas a chomhlánú. Cuireann an uirlis modh trédhearcach agus éasca le leanúint ar fáil chun tionchair feirmeacha gaoithe ar dhinimic charbóin tailte móna a mheas. Roimhe seo, bhí treoir a d'uillmhaigh Oidhreacht Nádúrtha na hAlban in 2003 in úsáid go forleathan chun aisiocaíocht carbóin a chinneadh in éagmais aon mhodhanna níos mionsonraithe.

Tá aird shuntasach tarraingthe ag an gcothromaíocht carbóin i bhforbairtí feirmeacha gaoithe atá beartaithe i ngnáthóga portaigh le blianta beaga anuas. Nuair a bheartaítear forbairtí amhail feirmeacha gaoithe do limistéir portaigh, beidh tionchair dhíreacha agus cailliúint móna i limistéar lorg coise na Forbartha Beartaithe. D'fhéadfadh tionchair indíreacha a bheith ann chomh maith i gcás inar gá draenáil a shuiteáil i gceantair áirithe chun tógáil a éascú. Is féidir leis na hoibreacha ligean don mhóin triomú go háitiúil, go díreach nó go hindíreach, rud a cheadaíonn dianscaoileadh iomlán an ábhair orgánaigh stóráilte agus scaoileadh an charbóin stóráilte mar CO₂ mar thoradh air sin.² Dá bhrí sin, tá sé ríthábhachtach go sábháilfaidh aon fhorbairt feirme gaoithe i limistéar portaigh níos mó CO₂ ná mar a scaoiltear saor. Tá an Fhorbairt Bheartaithe suite ar thalamh talmhaíochta agus ar thalamh portaigh, agus tá codanna móra de clúdaithe le foraoiseacht bhuaircíneach. Ar an gcúis seo, déantar measúnú ar an gcothromaíocht charbóin idir úsáid fuinnimh in-athnuaite agus cailliúint carbóin atá stóráilte sa mhóin i Roinn 11.4.3.1 den EIAR.

Beidh caillteanas 27,681tCO₂ mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe^{2e}, tá sonraí na gcaillteanas carbóin seo ar fáil i dTábla 11-5 de Chaibidil 11 (Aeráid) den EIAR. Tabhair faoi deara, le do thoil, gur rinneadh roinnt toimhdí faoi choinníollacha réamhchúraim teoiriciúla agus na ríomhanna seo á gcríochnú; tá na toimhdí uile mionsonraithe in Aguisín 11-2 Ríomhanna Carbóin. Dá bhrí sin, is féidir a chinneadh go mbeidh na caillteanais charbóin iarbhir a bhaineann leis an bhForbairt Bheartaithe níos lú ná na luachanna a chuirtear ar fáil i dTábla 11-5 de Chaibidil 11 (Aeráid).

Beidh acmhainn easpórtála de thart ar 14.4MW ag an bhForbairt Bheartaithe agus dá bhrí sin cabhróidh sí le spriocanna laghdaithe astaíochtaí náisiúnta agus idirnáisiúnta a bhaint amach, agus an acmhainn chun 9,535tCO₂ a fhritháireamh.^{2e} in aghaidh na bliana, nó 333,725tCO₂thar an saolré oibríochtúil 35 bliain atá beartaithe. Déanfar caillteanais carbóin san atmaisféar a fhritháireamh leis an bhForbairt Bheartaithe i gceann thart ar 35 mí oibríochta. Féach ar Chuid 11.4.3.2 le haghaidh sonraí faoi ríomhanna coigiltis/fritháirimh carbóin.

Rinneadh an poitéinseal tionchair idir an Fhorbairt Bheartaithe, agus forbairtí ábhartha eile, a aithint d'fhonn tionchar na Forbartha Beartaithe ar an timpeallacht máguaird a aithint nuair a mheastar go carnach é agus i gcomhar le tionscadail agus pleananna ábhartha ceadaíthe nó beartaithe atá ann cheana féin i gcomharsanacht an tSuímh, amhail forbairtí fuinnimh gaoithe eile, tionscail eastóscacha, córais stórála fuinnimh ceallraí, foraoiseacht etc.

Le linn chéim oibríochtúil na Forbartha Beartaithe, beidh Éifeacht Bhuan Mheasartha Dhearfach ar an Aeráid mar thoradh ar laghdú ar astaíochtaí gás ceaptha teasa ó oibriú na Forbartha Beartaithe. Beidh Éifeacht Dhiúltach Bhuan Do-airithe ag díchoimisiúnú na Forbartha Beartaithe ar an aeráid mar thoradh ar astaíochtaí tráchta agus iompair agus cailliúint fásra agus gnáthóige a shealbhaíonn carbóin le linn gníomhaíochtaí díchoimisiúnaithe.

Torann agus Creathadh

D'ullmhaigh AWN Consulting Caibidil 12 den EIAR chun measúnú a dhéanamh ar na héifeachtaí suntasacha torainn agus creatha comhshaoil a d'fhéadfadh a bheith ag an bhForbairt Bheartaithe. Sainaithnítear sa chaibidil luachanna tairisí cuí torainn agus creatha do na céimeanna agus na heilimintí éagsúla den tionscadal agus tagairt á déanamh do dhoiciméid threorach dea-chleachtais.

Rinneadh suirbhé ar thorann comhshaoil chun eolas a thabhairt don mheasúnú tionchair torainn. Tá leibhéil ionadaíocha torainn bhunlíne agus chúlra atá ann cheana féin ag gabhdóirí íogaire sa timpeallacht ghlactha bunaithe. Baineadh é seo amach trí thomhais ghaoithe agus monatóireacht torainn ag an am céanna thar roinnt seachtainí, ag gabháil leibhéil torainn thar shraith ionadaíoch de luasanna agus treoracha gaoithe.

Tá trí chéim curtha san áireamh sna trí chéim seo a leanas na héifeachtaí féideartha ó thorann agus chreathadh ar an timpeallacht máguaird: an chéim oibríochta fhadtéarmach agus na céimeanna gearrthéarmacha tógála agus díchoimisiúnaithe.

Céimeanna Gearrthéarmacha Tógála agus Díchoimisiúnaithe

Rinneadh an measúnú ar thorann agus chreathadh a bhaineann le tógáil agus díchoimisiúnú na Forbartha Beartaithe i gcomhréir leis an treoir chleachtais is fearr atá i BS 5228-1:2009 A1:2014 Cód Cleachtais maidir le Rialú Torainn agus Creathadh ar Láithreáin Tógála agus Oscailte – Torann (BSI, 2014) agus BS 5228-2:2009 A1:2014 Cód Cleachtais maidir le Rialú Torainn agus Creathadh ar Láithreáin Tógála agus Oscailte – Creathadh (BSI, 2014).

Faoi réir chur i bhfeidhm na bprionsabal maithe oibre mar a mholtar sa Chaibidil EIAR agus sa Phlean Bainistíochta Tógála agus Comhshaoil (CEMP) (Aguisín 4-3), agus maolú nuair is gá, tá sé deimhnithe ag an measúnú nach mbeidh aon tionchair shuntasacha torainn agus creatha ann a bhaineann leis na céimeanna tógála ná díchoimisiúnaithe. Meastar go mbeidh an torann ó ghníomhaíocht tógála ag na Suíomhanna Íogaire Torainn (NSLanna) is gaire faoi bhun na luachanna tairisí agus an fad ama a mholtar. Ní mheastar go mbeidh aon éifeachtaí suntasacha mar thoradh ar an torann agus an chreathadh tógála a bhaineann leis.

Céim Oibríochta Fadtéarmach

Is iad na Treoirlínte (DOEHLG, 2006) an treoir ábhartha lena rialaítear torann comhshaoil ó fhorbairtí fuinnimh gaoithe, agus tá tuilleadh sonraí faoin modheolaíocht mheasúnaithe ar fáil i 'Treoir Dea-Chleachtais maidir le Feidhmiú ETSU-R-97 chun Torann Tuirbíní Gaoithe a Mheasúnú agus a Rátáil' arna foilsiú ag an Institiúid Acústaice (IOAGPG).

Tá leibhéil tipiciúla torainn chúlra do thréimhsí lae agus oíche ag luasanna gaoithe éagsúla díorthaithe ó na sonraí tomhaiste i gcomhréir leis an treoir chleachtais is fearr atá in IOAGPG. Is iad torann tráchta bóthair áitiúil agus foinisí talmhaíochta agus antrapaigineacha eile sa cheantar is cúis leis na leibhéil torainn chúlra atá i réim den chuid is mó. Baineadh úsáid as torthaí an tsuirbhé torainn chúlra chun critéir chuí maidir le torann oibríocháin tuirbín a dhíorthú don Fhorbairt Bheartaithe i gcomhréir leis an treoir atá sna Treoirlínte (DOEHLG, 2006).

Bunaithe ar fhaisnéis mhionsonraithe faoi leagan amach na dtuirbíní atá beartaithe, astaíochtaí torainn na dtuirbíní, agus airde mhol na dtuirbíní don Fhorbairt Bheartaithe, tá sraith samhlacha réamhaisnéise torainn na dtuirbíní ullmhaite lena n-athbhreithniú. Gach réamhaisnéis a rinneadh i gcomhréir leis an treoir atá in ISO 9613 Acoustics – Maolú fuaime le linn iomadú lasmuigh – Cuid 2: Modh innealtóireachta chun leibhéil brú fuaime lasmuigh a thuar (ISO, 2024). Tá measúnú déanta ar leibhéil torainn réamh-mheasta na dtuirbíní ag gach NSL i gcomhréir le moltaí IOAGPG. Dheimhnigh torthaí an mheasúnaithe go mbeidh leibhéil torainn oibríocháin tuirbín réamh-mheasta ón bhForbairt Bheartaithe, ina haonar agus

i gcomhar le feirmeacha gaoithe eile atá beartaithe, ceadaithe agus oibriúcháin, laistigh de na cuairtí torainn is fearr a mholtar in WEDG. Dá bhrí sin, níl aon bhearta maolaithe sonracha ag teastáil, agus ní mheastar go mbeidh tionchar suntasach ag an bhForbairt Bheartaithe.

Níl aon éifeachtaí suntasacha creatha bainteach le hoibriú na Forbartha Beartaithe.

Mar ahoimre, níltear ag súil go mbeidh aon éifeachtaí suntasacha ag gabhdóirí íogaire mar gheall ar na héifeachtaí féideartha torainn agus creatha ar an timpeallacht máguaird ón bhForbairt Bheartaithe.

13

Tírdhreach agus Radharc

I gCaibidil 13 den EIAR cuirtear i láthair Measúnú Tionchair Tírdhreacha agus Amhairc (LVIA). Tugann sé aghaidh ar na héifeachtaí suntasacha a d'fhéadfadh a bheith ag an bhForbairt Bheartaithe ar an tírdhreach agus ar an taitneamhacht amhairc. Príomhfhócas den LVIA ab ea measúnú cuimsitheach ar na tuirbíní beartaithe mar an ghné riachtanach den Fhorbairt Beartaithe ar dócha go mbeidh éifeachtaí suntasacha tírdhreacha agus amhairc aici laistigh de limistéar staidéir 25km – an ‘Limistéar Staidéir LVIA’. Tacaítear leis an LVIA le cuairteanna láithreáin agus uirlisí éagsúla dea-chleachtais le haghaidh LVIA, amhail táirgeadh fótamontáise fíoraith, mapáil ZTV, Anailís Scagtha Bealaigh agus modheolaíocht measúnaithe tionchair a leanann treoirlínte dea-chleachtais le haghaidh LVIA.

Is toradh próiseas dearaidh athchleachtach agus comhoibríoch é leagan amach deiridh na Forbartha Beartaithe a bhfuil sé mar aidhm aige éifeachtaí suntasacha tírdhreacha agus amhairc a dhíchur agus a laghdú. Tá na tuirbíní atá beartaithe suite go straitéiseach laistigh de thírdhreach modhnaithe ísealíogaireachta, atá faoi iamh ag cruthanna talún, rud a chuireann srian ar infheictheacht ó limistéir mhóra tírdhreacha agus gabhdóirí amhairc ardíogaireachta. Leanann an leagan amach agus an dearadh an treoir maidir le suíomh agus dearadh do Chineálacha Tírdhreacha Imeallacha Idirthréimhseacha agus sáraíonn sé na ceanglais íosta maidir le faid siar, lena n-áirítear 500 méadar ó áitribh chónaithe agus 4 oiread airde bharr an tuirbín ó mhaoine tríú páirtí (626m).

Léiríonn Léarscáiliú ZTV go bhfuil infheictheacht theoiriciúil srianta go suntasach laistigh de gha 5km mar gheall ar an scagadh topagrafach suntasach a sholáthraíonn an tír-raon sléibhtiúil a thimpeallaíonn an suíomh. Feidhmíonn gnéithe topagrafacha dea-shainithe mar bhacainní amhairc, ag coinneáil na dtuirbíní laistigh d'ímlíne amhairc dea-shainithe. Thar 5km, léirshamlú fótamontáise (féach *Imleabhar 2: Leabhrán Fótamontáise*) agus le cuairteanna láithreáin, chinntear nach bhfuil radhairc ar na tuirbíní atá beartaithe le fáil ach ag pointí radhairc arda laistigh de Limistéar Staidéir LVIA níos leithne.

Chinn an measúnú go bhfuil an Suíomh in ann freastal ar bhonneagar na Forbartha Beartaithe. Measadh go dtarlódh éifeachtaí tírdhreacha iarmharacha fadtéarmacha de shuntas ‘Beag’ ar struchtúr fisiceach thírdhreach an tSuímh féin, chomh maith le héifeachtaí ar a charachtar agus a cháiliachtaí céadfacha agus aeistéitiúla. Baineadh úsáid as cuairteanna ar láithreáin, mapáil ZTV agus amharcléirithe fótamontáise chun tacú le measúnú na n-éifeachtaí ar ghabhdóirí tírdhreacha ainmnithe chomh maith le Cineálacha Saintréithe Tírdhreacha (LCTanna) ainmnithe. Tá an Fhorbairt Bheartaithe féin suite laistigh de LCT 15a – Droim agus Ardbhealach Beag (Mullach an Ois go Sráid an Mhuilinn), LCT de “*áitiúil*” tábhacht tírdhreacha, a bhfuil an cumas aige freastal go héifeachtach ar na tuirbíní atá beartaithe chomh maith le forbairtí fuinnimh gaoithe eile.” Chinn an LVIA go raibh éifeacht iarmharach ‘Beag’ ar charachtar tírdhreacha an LCT seo. Ní mheastar go dtarlódh aon éifeachtaí suntasacha tírdhreacha i LCTanna ainmnithe eile a ndearnadh measúnú orthu sa LVIA seo. I gcomhréir leis an mbeartas pleanála áitiúil agus leis na hainmniúcháin, níor measadh go mbeadh aon éifeachtaí suntasacha tírdhreacha ann ar na Tírdhreacha Ardluacha ainmnithe (LCT 16a – Gleann Cliabhán Oighrithe agus Foraoisithe (Gúgán Barra), agus LCT 4 – Leithinis Drom Garbh (Baile Chaisleán Bhéarra-Beanntraí-An Scoil)) laistigh de Limistéar Staidéir an LVIA. Tá 22 fheirm ghaoithe atá ann cheana féin, 4 cinn atá beartaithe, agus 7 gcinn atá ceadaithe laistigh de 25km ó na tuirbíní atá beartaithe, agus na héifeachtaí carnacha tírdhreacha is mó le feiceáil in LCT 15a.

Rinneadh measúnú ar éifeachtaí amhairc a bhuíochas go príomha le Léirshamhlú Fótamontáise, Anailís Scagtha Bealaigh, agus breathnóireacht a taifeadadh le linn cuairteanna láithreáin. Gabhadh íomhánna ó 24 dearcadh laistigh de Limistéar Staidéir LVIA. As na cinn seo, cuireadh 16 dhearcadh san áireamh in Imleabhar 2 den EIAR: Leabhrán Fótamontáise (lena n-áirítear feirmeacha gaoithe carnacha), agus úsáideadh na 8 radharcphointe eile (PWVP-A go PWVP-H) mar fhótashreanga atá san áireamh in Aguisín 13-5 (aicmithe mar ‘Amharcléirithe Cineál 3’ sa LI TGN 06/19, 2019) chun tacú le plé ar éifeachtaí amhairc i ndáil le gabhdóirí sonracha.

Cinneadh sna measúnuithe nár measadh go mbeadh aon éifeachtaí suntasacha amhairc ag teacht chun cinn mar gheall ar aon ainmniúcháin áiseanna radharcacha faoi chosaint ná áiseanna áineasa ard-íogaireachta. As na 16 shuíomh dearcadh, fuarthas amach gurbh iad na héifeachtaí iarmharacha ná Measartha (2), Beag (6), Gan Suntas (7) agus Do-airithe (1). Is é an poitéinseal is mó atá ag baint le héifeachtaí amhairc carnacha ná forbairtí eile atá ann cheana féin, ceadaithe agus beartaithe. I bhfianaise scála na Forbartha Beartaithe agus na radhairc theoranta uirthi mar gheall ar scagadh topagrafach agus fásúil, tá acmhainneacht theoranta ann go mbeidh éifeachtaí carnacha suntasacha ann. Tá na radhairc chomhcheangailte is suntasaí de na tuirbíní beartaithe agus na tuirbíní carnacha le feiceáil i ngar don Suíomh leis na tuirbíní réamhiarratais i Macha na Cléibhe agus i nGort Luachra, i bhfianaise a ngaireachta. Tarlóidh éifeachtaí amhairc carnacha chomh maith ó radhairc níos faide ar an limistéar ardchríche ó phointí dearcadh arda ar fud an tírdhreacha níos leithne. Ní mheastar go n-éireoidh aon éifeachtaí amhairc carnacha suntasacha.

I measc na bpríomhbhreithnithe ar fud Chaibidil 13 bhí aird a thabhairt ar na hábhair inní a ardaíodh i ndiúltú roimhe seo d'Iarratas 2020 ag an suíomh seo. Mar fhreagra air sin, mar thoradh ar phróiseas deartha athchleachtach, tá togra athbhreithnithe ann ina bhfuil trí thuirbín le hairde bharr na dtuirbíní laghdaithe de 156.5 méadar – laghdú 22 mhéadar ón Iarratas 2020. Mar a léirítear ar fud Chaibidil 13, níl ach fairsinge chothrománach an-teoranta laistigh den tírdhreach ag na tuirbíní atá beartaithe. Seasann an leagan amach athbhreithnithe na tuirbíní go straitéiseach laistigh de shuíomh topagrafach deashainithe, atá faoi iamh ag cruthanna talún ó thuaidh, soir agus siar ó thuaidh. Laghdaíonn an suíomh seo an nochtadh amhairc trí na tuirbíní a chur ag airde níos ísle i gcomparáid leis na línte droma máguaird, rud a chuireann srian ar a nochtadh amhairc laistigh den tírdhreach níos leithne. Mar thoradh air sin, is beag radharc atá le feiceáil ó áiteanna íogaire amhail Gúgán Barra (nach bhfuil aon radharc ann in aon chor) agus Leithinis Iarthar Chorcaí.

Tríd is tríd, chinn an LVIA i gCaibidil 13 nár aithníodh aon éifeachtaí suntasacha tírdhreacha agus amhairc. Tá an Fhorbairt Bheartaithe curtha in oiriúint go héifeachtach laistigh den tírdhreach gan aon tionchar suntasach ar na príomhíogaireachtaí radharcra nó tírdhreacha de na gabhdóirí a sainaitníodh i Limistéar Staidéir LVIA 25km. Tá an Fhorbairt Bheartaithe deartha go cuí agus scálaithe go hoiriúnach, agus tá sé léirithe nach dócha go n-éireoidh aon éifeachtaí suntasacha tírdhreacha agus amhairc.

Oidhreacht Seandálaíochta, Ailtireachta & Chultúrtha

Rinneadh measúnú ar na héifeachtaí féideartha a bheadh ag an bhForbairt Bheartaithe ar an acmhainn Oidhreacht Cultúrtha. Áirítear leis an oidhreacht chultúrtha seandálaíocht, oidhreacht ailtireachta agus aon sócmhainní inláimhsithe eile. Bhí an measúnú bunaithe ar thaighde deisce, suirbhé allamuigh, mapáil bunaithe ar GIS, ZTV, agus chuidigh fótamontáisí ionadaíocha agus íomhánna fótashreanga leis chomh maith.

I gcás inar aithníodh éifeachtaí féideartha, moladh bearta maolaithe iomchuí chun aon éifeachtaí den sórt sin a íoslaghdú. Áirítear leis an maolú atá beartaithe monatóireacht seandálaíochta ceadúnaithe ar limistéir talún nár cuireadh isteach orthu roimhe seo le linn chéim na tógála agus tuarascáil ina dhiaidh sin ina mbeidh sonraí faoi thorthaí an chéanna. Tá maolán 30m timpeall ar shuíomh botháin atá taifeadta le déanaí beartaithe chomh maith chun aon damáiste de thaisme don ghné seo a chosc. Níl aon éifeachtaí

díreacha féideartha ar Shéadchomharthaí Náisiúnta, séadchomharthaí taifeadta, Struchtúir Chosanta ná struchtúir NIAH sainaitheanta.

Cuireadh san áireamh éifeachtaí indíreacha féideartha ar shuíomh aon Suíomh Oidhreacht Domhanda UNESCO agus iad siúd atá ar Liosta Sealadach laistigh de 25km, Séadchomharthaí Náisiúnta laistigh de 10km, séadchomharthaí taifeadta laistigh de 5km agus struchtúir RPS/NIAH laistigh de 5km d'fhonn measúnú a dhéanamh ar na héifeachtaí féideartha ar an suíomh sa tírdhreach níos leithne. Baineadh úsáid as an ZTV chun measúnú a dhéanamh ar leibhéal infheictheachta teoiriciúil na dtuirbíní atá beartaithe ó shócmhainní oidhreacht cultúrtha laistigh de na limistéir staidéir 5km agus 10km.

Rinneadh measúnú ar na héifeachtaí carnacha féideartha chomh maith agus iarratais phleanála eile atá ann cheana féin agus feirmeacha gaoithe atá ann cheana féin agus atá beartaithe laistigh de 25km á gcur san áireamh. Cé gur féidir roinnt éifeachtaí carnacha amhairc a bheith ann ar shuíomh níos leithne na sócmhainní oidhreacht cultúrtha nuair a chuirtear san áireamh iad i dteannta na bhfeirmeacha gaoithe atá ann cheana féin, atá ceadaithe agus atá beartaithe, níor aithníodh aon tionchair carnacha suntasacha agus ní tharlóidh aon éifeachtaí carnacha ar shuíomh láithreach na sócmhainní oidhreacht cultúrtha.

Rinneadh measúnú ar na héifeachtaí carnacha féideartha chomh maith agus iarratais phleanála eile atá ann cheana féin agus feirmeacha gaoithe oibríochtúla agus beartaithe laistigh de 20km á gcur san áireamh. Cé go bhfuil roinnt éifeachtaí carnacha amhairc féideartha ar shuíomh níos leithne na sócmhainní oidhreacht cultúrtha indéanta nuair a chuirtear san áireamh na feirmeacha gaoithe atá ag feidhmiú agus atá beartaithe, ní tharlóidh aon éifeachtaí carnacha ar shuíomh láithreach na sócmhainní oidhreacht cultúrtha agus níor sainaithníodh aon éifeachtaí suntasacha.

Sócmhainní Ábharacha

Trácht agus Iompar

Rinneadh measúnú ar éifeachtaí tráchta na Forbartha Beartaithe le linn chéimeanna na tógála, na hoibríochta agus an díchóimisiúnaithe. Breithnítear sa mheasúnú an tionchar a bheadh ag an trácht a ghineann an Fhorbairt Bheartaithe ar an ngréasán bóithre áitiúil, agus déantar measúnú chomh maith ar gheoiméadracht an bhealaigh i ndáil le bheith in ann freastal ar na feithiclí thar a bheith mór a bheadh ag teastáil chun an gléasra tuirbín a sheachadadh chuig an Suíomh.

Bealaí Tráchta & Limistéar Staidéir

Rinneadh measúnú ar Bhealach Seachadta na dTuirbíní (TDR) agus rinneadh anailís ar an gcosán scuabtha ag gach pointe caolúcháin féideartha. Ón gcalafort, téann an bealach amach ar an N28 agus téann sé siar agus ó thuaidh ar an N28 sula dtéann sé siar ar an N40 agus an N22 go dtí an acomhal leis an R585. Ansin, téann an bealach siar ó dheas ag dul trí shráidbhailte An Bhaile Gallda, Béal na Blá, An Caipín, An Gleann, Seanlárach ar an slí chun na Caolchoille. Ansin téann an bealach i dtreo an iardheisceart ar an R584 chun casadh 3 phointe a dhéanamh in aice le sráidbhaile Bhéal Átha Leice. Tá rochtain ar an Suíomh ag dul ó thuaidh ar an R584 thar shráidbhaile na Caolchoille. Téann an bealach thar phríomhbhealach isteach an tSuímh ar an R584 chun casadh 3 phointe eile a dhéanamh, sula dtaistealaíonn sé ó dheas ar an R584 chun casadh ar dheis isteach i bpríomhacmhál rochtana an tSuímh.

Cineálacha feithiclí agus geoiméadracht líonra

Beidh na cineálacha feithiclí a bheidh ag teastáil chun dul i ngleic leis an ngréasán áitiúil suas le 69.4 méadar ar fhad agus fad lann de 64.4 méadar.

Tionchar tráchta ar an líonra áitiúil

Maidir le sreabhadh tráchta laethúla, meastar go mbeidh tionchar tráchta na forbartha ar an mbealach seachadta is fearr mar seo a leanas:

- Le linn na dtrí lá a mbeidh na bunsraitheanna coinceíte doirte, beidh tionchar diúltach ar an ngréasán bóithre máguaird, rud a eascróidh i méadú ar leibhéil tráchta idir 3.2% ar an N22 agus méadú 9.9% ar an R585, agus méadú 59.9% ar an R584 a théann chuig an Suíomh. Beidh an éifeacht dhíreach sealadach, agus beag.
- Le linn na 178 lá atá fágtha le haghaidh ullmhúcháin an láithreáin agus na n-oibreacha talún nuair a dhéanfar seachadtaí chuig an Suíomh, beidh tionchar diúltach ar an ngréasán bóithre máguaird, rud a eascróidh i méadú ar leibhéil tráchta idir 0.3% ar an N22 agus méadú 1.0% ar an R585, agus méadú 6.1% ar an R584 a théann chuig an Suíomh. Ar na laethanta seo, beidh an éifeacht dhíreach sealadach agus beag.
- Le linn na dtrí lá de chéim thógála an tuirbín nuair a sheachadtar comhpháirteanna níos lú den tuirbín chuig an Suíomh, beidh tionchar diúltach ag seachadadh na n-ábhar tógála ar an ngréasán bóithre máguaird, rud a mhéadóidh leibhéil tráchta ó 0.2% ar an N22 go méadú 0.7% ar an R585, agus 4.2% ar an R584 a théann chuig an Suíomh. Beidh an éifeacht dhíreach le linn na tréimhse seo sealadach agus beag.
- Ar na 8 lá a sheachadtar na codanna éagsúla de ghléasra na tuirbín gaoithe chuig an Suíomh ag baint úsáide as feithiclí throma altacha sínte, beidh tionchar beag ag an trácht breise ar na laethanta seo, rud a fhágann go mbeidh méadú ar líon na tráchta idir 0.5% ar an N22, 1.4% ar an R585 agus 8.7% ar an R584 a théann chuig an Suíomh, ach beidh sé sealadach.

Nuair a bheidh an tsaoráid ag feidhmiú, ní bheidh mórán tionchair ar thrácht de bharr na 1-2 thuras cothabhála laethúla a úsáideann Feithicil Earraí Éadroma. Ní bheidh aon tionchair shuntasacha tráchtanna ann le linn chéimeanna tógála, oibríochta agus díchoimisiúnaithe na Forbartha Beartaithe.

1.15.2 Teileachumarsáid agus Eitlíocht

Cosúil le gach struchtúr mór, tá an cumas ag tuirbíní gaoithe cur isteach ar chomharthaí craolta, trí ghníomhú mar bhac fisiceach nó trí scaipeadh áirithe a chur faoi deara ar naisc micreathonnta. Baineann an éifeacht is suntasaí ar leibhéal baile le héifeacht fhéideartha caochadh de bharr an rótaí atá ag gluaiseacht, rud a théann i bhfeidhm ar chomharthaí raidió, mar shampla. Tarlaíonn an éifeacht fhéideartha is suntasaí san áit a bhfuil an fheirm ghaoithe díreach i líne le cosán raidió an tarchuradóra.

Le linn forbairt aon tionscadail mhóir a bhféadfadh tionchar a bheith aige ar theileachumarsáid nó ar eitlíocht, tá an Forbróir freagrach as dul i mbun oibre leis na hOibreoirí Teileachumarsáide ábhartha go léir agus leis na hÚdaráis Eitlíochta ábhartha lena chinntiú nach gcuirfidh an togra isteach ar chomharthaí teilifíse ná raidió trí ghníomhú mar bhac fisiceach. I gcás aon tionchair fhéideartha, tá Forbróir gach tionscadail aonair freagrach as a chinntiú go bhfuil na bearta maolaitheacha riachtanacha i bhfeidhm.

Téann 2 nasc san iomlán tríd an Suíomh agus is féidir an Maolán de 3 nasc a fháil laistigh den Suíomh. Is féidir comhaontú prótacail sínithe idir 2r agus an tIarratasóir a fháil in Aguisín 15-4. Cinntíonn an Doiciméad Prótacail, i gcás aon chur isteach ar ghlacadh teilifíse nó raidió mar gheall ar oibriú na Forbartha Beartaithe, go ndéanfaidh an tIarratasóir na bearta riachtanacha, mar a leagtar amach sa Doiciméad Prótacail, chun an cur isteach seo a cheartú. Cinntíonn an Doiciméad Prótacail go ndéanfar an maolú cuí i gcás cur isteach gan choinne ar chraoladh a eascraíonn as glacadh teilifíse nó raidió mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe.

Tar éis scrúdú scóipeála leis an ESB, bogadh T3 70m ó dheas mar bhealach chun aon tionchar a dhéanfaidh a bheith ag an bhForbairt Bheartaithe ar naisc an ESB atá ag dul tríd an Suíomh a réiteach.

Níl aon aerfoirt ná aeradróim suite laistigh den Suíomh ná in aice leis. Is é Aerfort Chiarraí an t-aerfort oibríochta is gaire atá suite thart ar 43km siar ón Suíomh agus is é Aeradróm Bheanntraí an t-aerpháirc oibríochta is gaire atá suite thart ar 17.5km siar ó dheas ón Suíomh. Is é Aerfort Chorcaí an t-aerfort idimáisiúnta mór is gaire atá suite breis agus 55km soir ón Suíomh.

1.15.3 Sócmhainní Ábharacha

Sa chuid seo den chaibidil Sócmhainní Ábhartha, breithnítear fónais nó seirbhísí tógtha eile sa cheantar amhail soláthar agus tarchur leictreachais, uisce, gás agus teileachumarsáid faoi thalamh. Breithnítear sa chuid seo chomh maith bainistíocht dramhaíola le linn chéimeanna tógála, oibríochta agus díchoimisiúnaithe na Forbartha Beartaithe.

Tá an fostaísiún 38kV atá ann cheana féin ar an Suíomh agus an cháblaíocht faoi thalamh 38kV gaolmhar ceangailte leis an líne lastuas 38kV atá ann cheana féin laistigh den Suíomh. Tá úsáid leanúnach an fhostáisiúin atá ann cheana féin san áireamh mar chuid den Fhorbairt Bheartaithe.

Téann bealach seachadta na dtuirbíní faoi 5 líne leictreachais lastuas, ach ní chuirfidh seachadadh comhpháirteanna móra tuirbíní feadh an bhealaigh isteach ar oibriú na línte lastuas seo.

Níl aon bhonneagar de chuid Líonra Gáis Éireann laistigh den Suíomh ná in aice leis.

Níl aon phríomhlíonraí uisce ar eolas laistigh den Suíomh. Thug an freagra scóipeála ó Uisce Éireann sonraí maidir le dhá oibríocht astarraingthe uisce i gcomharsanacht na Forbartha Beartaithe. Tá iontógáil Abha Bhun Shílinn suite thart ar 5km ó thuaidh ón Suíomh. Níl aon ghné den Fhorbairt Bheartaithe suite laistigh de dhobharcheantar Abha Bhun Shílinn. Tá pointe astarraingthe i láthair chomh maith ag Inse Geimhleach ag foirceann thoir (síos an abhainn) Locha Lua. Ní dhraenálann ach an chuid thuaidh den

Suíomh (an bóthar isteach agus an bóthar rochtana) agus an limistéar casadh chomhpháirteanna tuirbín isteach i Locha Lua. Tá tuilleadh sonraí faoi mheasúnú tionchair agus bearta maolaithe atá beartaithe maidir leis na hacmhainní uisce seo ar fáil i Roinn 9.4.2.10 de Chaibidil 9: Hidreolaíocht & Hidrigeolaíochta.

Níl aon áiseanna ná gníomhaíochtaí dramhaíola atá ceadúnaithe ag an EPA ná údaraithe ag an údarás áitiúil suite laistigh den Suíomh. Tá an tsaoráid dramhaíola bardasach údaraithe is gaire suite thart ar 23km soir ó thuaidh ón Suíomh i Maigh Chromtha, Co. Chorcaí. Tá Plean Bainistíochta Dramhaíola (PBD) ullmhaithe agus is cuid den Phlean Bainistíochta Tógála agus Comhshaoil (CBT) é in Aguisín 4-3 den EIAR.

Rinneadh staidéar ar an tionchar carnach féideartha a bheidh ag an bhForbairt Bheartaithe agus forbairtí ábhartha eile chun a aithint cén tionchar a bheidh ag an bhForbairt Bheartaithe ar an timpeallacht máguaird nuair a mheastar go carnach é agus i gcomhar le forbairtí agus pleananna ábhartha ceadaithe nó beartaithe atá ann cheana féin sa cheantar, i gcomharsanacht an tSuímh.

Le cur i bhfeidhm na mbeart dea-chleachtais agus na mbeart maolaithe agus monatóireachta uile a leagtar amach i gCaibidil 15, ní bheidh na héifeachtaí ar fhóntais ná ar bhainistiú dramhaíola suntasach i gcéimeanna na tógála, na hoibríochta agus an díchoimisiúnaithe.

16

Mór-Thimpistí agus Tubaistí Nádúrtha

Déanann an chuid seo den EIAR cur síos ar na héifeachtaí suntasacha dóchúla ar an gcomhshaoil a eascraíonn as leochaileacht na Forbartha Beartaithe mar atá mionsonraithe i gCaibidil 4 (Cur Síos ar an bhForbairt Beartaithe) i leith rioscaí timpistí móra agus/nó tubaistí nádúrtha.

Is guaiseacha iad timpistí móra nó tubaistí nádúrtha a bhfuil an cumas acu dul i bhfeidhm ar an bhForbairt Beartaithe agus dá bharr sin tionchair fhéideartha a bheidh acu ar an gcomhshaoil. Áirítear orthu sin timpistí le linn na tógála agus na hoibríochta de bharr teip oibríochta agus/nó guaiseacha nádúrtha. Cuirtear san áireamh sa mheasúnú ar riosca mórthionóiscí agus/nó tubaistí na fachtóirí uile atá sainmhínithe sa Treoir EIA a breithníodh san EIAR seo, i.e., daonra agus sláinte an duine, bithéagsúlacht, éaneolaíocht, talamh, ithir, hidreolaíocht/hidrigeolaíocht, cáilíocht an aeir, aeráid agus sócmhainní ábhartha, oidhreacht chultúrtha agus an tírdhreach.

Tá staidéar deisce tugtha chun críche chun an timpeallacht bhonnlíne a bhfuil an measúnú riosca molta á dhéanamh ina leith a shuíomh. Beidh tionchar aige seo ar dhóchúlacht agus ar thionchar mórthionóisce nó tubaiste nádúrtha. Tá comhthéacs áitiúil agus réigiúnach bunaithe sula ndearnadh an measúnú riosca chun tuiscint a fhorbairt ar leochaileacht agus athléimneacht an cheantair i gcás éigeandála.

Tá tuilleadh sonraí maidir leis an timpeallacht bhonnlíne ar fáil i gCuid 16.3 den EIAR seo,

Aithníodh an cás leis an scór riosca is airde i dtéarmaí tharla timpiste mhór agus/nó tubaiste mar ‘Éilliú’ an tSuímh, ‘Cobhsaíocht móna’ agus riosca ‘Pléascadh Dóiteáin/Gáis’ le linn na gcéimeanna tógála, ‘Pléascadh Dóiteáin/Gáis’ le linn na céime oibríochta agus ‘Éilliú’ le linn na céime díchoimisiúnaithe.

Tá an Fhorbairt Beartaithe deartha agus tógtha de réir na mbeart dea-chleachtais atá leagtha amach sa EIAR seo agus, mar sin, tá maolú i gcoinne riosca mór-thimpistí agus/nó tubaistí leabaithe sa dearadh.

Meastar an riosca go dtarlódh mórthionóisc agus/nó tubaiste le linn thógáil na Forbartha Beartaithe na riosca ‘iseal’ de réir an ‘Treoir um Measúnú Riosca i mBainistíocht Móréigeandála’ (DOEHLG, 2010).

Rinneadh measúnú ar gach gné den Fhorbairt Bheartaithe chun aon éifeachtaí carnacha a aithint. Ní foinse aitheanta truaillithe í féirm ghaoithe, lena n-áirítear a chomhpháirteanna éagsúla go léir, oibreacha nasctha leis an ngreille, an fostáisiún, na bóithre, na tuirbíní srl. Níl sé faoi réir rialachán na Treorach um Astaíochtaí Tionsclaíocha ná aon thoiliú rialála comhshaoil eile ón nGníomhaireacht um Chaomhnú

Comhshaoil. Má tharlaíonn timpiste mhór nó tubaiste nádúrtha, beidh foinsí féideartha truailithe ar an Suíomh le linn chéimeanna na tógála, na hoibríochta agus an díchoimisiúnaithe teoranta agus beidh riosca íseal comhshaoil ag baint leo. Tá foinsí truailithe a bhfuil an cumas acu truailiú suntasach comhshaoil agus éifeachtaí diúltacha gaolmhara a chur faoi deara amhail stóráil mórchoir hidreacarbóin nó ceimiceán, stóráil dramhaíola, bainistíocht ábhar inadhbainte etc. teoranta agus mar sin tá leibhéal íseal riosca comhshaoil ag baint le timpiste mhór nó tubaiste nádúrtha.

Nuair a chuirtear na bearta dea-chleachtais agus na bearta maolaithe agus monatóireachta uile atá beartaithe atá mionsonraithe san EIAR i bhfeidhm, ní bheidh an tionchar/na héifeachtaí iarmharacha a bhaineann le tógáil, oibriú agus díchoimisiúnú na Forbartha Beartaithe suntasach.

17

Idirghníomhaíocht an Rud Roimhe Seo

Caibidil 17 den EIAR seo ina sainithnítear na héifeachtaí suntasacha comhshaoil a d'fhéadfadh tarlú i dtéarmaí Daonra & Sláinte an Duine, Bithéagsúlachta, Éin, Talamh, Ithreacha & Geolaíocht, Hidreolaíocht & Hidrigeolaíocht, Cáilíocht an Aeir, Aeráide, Torainn & Creathadh, Tirdhreacha & Amhairc, Seandálaíocht, Ailtireachta & Cultúrtha, Sócmhainní Ábhartha agus Mórthionóiscí & Tubaistí Nádúrtha, mar thoradh ar an bhForbairt Bheartaithe. Tá gach tionchar suntasach féideartha a bhaineann leis an bhForbairt Bheartaithe agus na bearta atá beartaithe chun iad a mhaolú leagtha amach sa phríomh-EIAR. Mar sin féin, i gcás aon fhorbartha a bhféadfadh éifeachtaí suntasacha comhshaoil a bheith aici, tá an cumas ann chomh maith go n-idirghníomhóidh na héifeachtaí suntasacha féideartha seo. Féadfaidh toradh na n-éifeachtaí idirghníomhacha méid na n-éifeachtaí a dhéanamh níos measa nó a mhaolú nó éifeacht neodrach a bheith acu. Cuirtear maitrís i láthair i gCaibidil 17 den EIAR chun idirghníomhaíochtaí idir na gnéithe éagsúla den chomhshaoil atá pléite cheana féin san EIAR a aithint. Leagann an maitrís béim ar tharla tionchair dhearfacha nó dhiúltacha féideartha le linn chéimeanna tógála, oibríochta agus díchoimisiúnaithe na Forbartha Beartaithe. I gcás inar aithníodh aon tionchair idirghníomhacha féideartha, cuirtear maolú iomchuí san áireamh sna hailt ábhartha (Caibidlí 5–16) den EIAR.